

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 5. Брой 25. Юни 2002 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров. Технически редактор: Новица Божилов.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Печата: Графическо предприятие “Мишич”, Ниш, Земунска 18 тел. 018/715 691.

□ Ум царува, ум робува, ум патки пасе!

По Сръбско, някогашната некадърна опозиция и някогашната некадърна власт се съюзиха и резултатът е: – двойно по-некадърно управление. През март “шпионската афера” с арестуването на сръбския вицепремиер Перишич за последно показа, че КОС все още стои над ДОС. Тоест, че над “суверенния” народ има по-големи суверени – парадържавни структури които хич пет пари си не дават кого е избрал народа – те са върховните главатари. Старата власт все още си влачи дяволската опашка и през новото време. Въпреки че с този начин на мислене и поведение и тази Югославия отиде на бунището на историята.

Новите водачи изобщо не искат да признаят отговорността за престъпленията правени в името на “сръбските национални интереси”. Всички бързат да си измият ръцете от проляната кръв и грабежите. Паднали 300 000 убити, та голяма работа. Защо да отговарят живите, когато отговорността може да се стовари на умрелите. Карай да върви!

Ритуалното самоубийство на бившият сръбски вътрешен министър и медийната кампания която го последва, показват, че сръбската митология не се е отказала от правенето на нови национални герои. Отбраняването на военнопръстъпниците които воюваха срещу цивилното население убивайки и ограбвайки както по времето на Джингис хан, показват само, че начина на мисленето на среднотатистическия сърбин е застанал някъде в 19 век. Политическите пледоарии на Милошевич в Хага свършиха и сега идва наред конкретната отговорност. Бавно стихват истеричните изливи на патриотизъм сред неговите привърженици. Но в сръбското медийно пространство съдбата на Милошевич приема окраската не на престъпна, а по-скоро – на трагична личност. Явно медиите искат от Франкешайн да го превърнат в симпатичен дядка който брани своя народ от гнилият и пропаднал запад.

Може би заради тия симптоми на отклонения от нормалното поведение и Солана гръмна шампанското когато накара Сърбия и Черна Гора да подпишат политическото споразумение. Иначе кръвните братя щяха да се хванат за оръжието и да се изпушкат до един. Сега трябва да чакаме още три години от този “запърток” да се извяди ново пиле. Някои все още вярват в това. Но истината е, че и Сърбия безнадеждно загнива от вътре.

И докато в това общо разпадане всички гледат да смъкнат оковите на робството или поне да се изброят за по-удобна позиция, нашите общински управници в Босилеград на Умни петък скачаха от радост като папуанци около един нов, (купен на вересия) багер, като че ли в Босилеград е атерирал извънземен космически кораб. Този панаирски цирк показва само, че кметството отчаяно се бори за всеки политически поен сред простолудиято като позачества тук-таме селските пътища и обещава кули и могили. И докато едни се чудят защо му е на кметството този багер, други съвсем насериозно развиват следната теория: че на един висш ДСС управител в Босилеград му се присънило, че някъде по Босилеградските перекедета били заровени 37 казана чисто злато и решил да си купи багер за да го изрови. От това злато Босилеград щял да стане не “малък Кувейт”, а направо Лас Вегас! Така жените от “Кобос” и “Лукарата” вместо да шият войнишки гащи и да чистят кромид лук, щели да се разхождат с половин ока златни бижута на шия и да живеят като в телевизионните сериали от типа на “Дързост и красота”, а работниците от пропадналия “Напредък” и “Бор” щели да станат успешни бизнесмени-свалячи на Гложките Фиорели и Райчиловските Касандри.

Властта не е най-доброто средство за избиване на комплекси за малоценност. Тя преди всичко е философия. Ония които си мислят, че могат да прескочат мъките на “разсърбяването” – лъжат се. Пътят за излизане от икономическата криза води през духовното ни освобождаване и усвояване на европейските критерии, усвояване на демократичните правила на играта като начин на мислене и поведение, и борба с държавата за да ни признае правата и да ни гарантира съответни правни и политически механизми за тяхната реализация. Останалото са празни приказки на лекомислени политиканти които експлоатират илюзиите на хората подгръвайки надеждите им за лек и удобен живот.

Така че вместо да ги лъжем, на хората трябва да кажем истината: няма социализъм, няма оправия, и господ няма да оправи вече пропадналите фирми, стига сте се правили на сърби, връщайте се към своя език, история, култура и традиционната ни ценностна система, не се продавайте, защото никой вече няма нужда да купува продажници! Р

Иван Николов

Въпроси за Босилеградския кмет

Както вече е известно на повечето от нас, на 15 и 16 април 2002 г. в Кюстендил се проведе някаква среща на представители на съседните крайгранични общини от България, Македония и Югославия. Темата е била трансгранично сътрудничество и създаване на микро-региони.

Като представители на крайграничната община “Кувейт”, пардон Босилеград, според вестник “Братство” от 19 февруари са присъствали Босилеградския кмет Владимир Захариев, вицекмета Александър Александров и председателя на изпълнителната власт Горан Стоянов. В “Братство” пише, че срещата минала “твърде успешно”, само че според думите на кмета, трябвало да се “освободим от предразсъдъците”. Така е бе г-н кмете, трябва да загърбим миналото и с нови сили да тръгнем напред към светлото бъдеще!

Заедно с ръководството на община Кюстендил била поета инициативата за сътрудничество в областта на спорта, културата, за организиране на “стария и добър” събор в местността “Славчето”, натъпкан с евтими кебапчета, слънчосала бира, дънки, два метра големи портрети на Тито, Димитров и Живков, и маса прегърнати плачещи роднини на които милостивата комунистическа власт разрешаваше по едно свиждане на година, под будното око на полицията и маса цивилни агенти от Държавна сигурност.

На срещата още било договорено да се възстанови автобусната линия Босилеград – Кюстендил, а била приета и инициативата на Босилеградското ръководство, община Кюстендил да подпомогне община Босилеград с един микробус.

За какво “освобождаване от предразсъдъци” говори нашия кмет?

През цялото време са говорили за някои прегазени от времето на тоталитаризма теми, и имат цинизма да говорят “за освобождаване от предразсъдъци”. А може би нашият кмет малко го гризе съвестта?

На кой език говорехте в Кюстендил господа общински представители от Босилеград? Обяснихте ли на срещата в Кюстендил защо съкратихте Комисията за реализация на обучението по български език в нашите училища? Обяснихте ли им защо направихте всичко възможно да попречите изграждането на частната кабелна телевизия “Кодал”? Казахте ли им, че вие дойдохте на власт благодарение именно на тая

граница, която, спомняте ли си, често споменавахте в предизборния период? Оплакахте ли се от “пробългарски” ориентираната опозиция която непрекъснато търси обучението, вероизповеданието и администрацията да е на български и да се спазват правата на българите в Югославия? Казахте ли им, че на общинските заседания говорите на сръбски език, че искате нашите българи да се изясняват на кой език децата им да се учат, че преброяването на населението проведохте на сръбски език, че агитирахте сред населението да не декларира националната си принадлежност или да се декларира като сърби, че в колонките “майчин език” записвахте “шопски”, че радио Босилеград все още 70% от програмата си излъчва на сръбски език?

Между другото, похвалихте ли се колко ефикасно се справяте с куфарните търговци от Кюстендил, как първо им взимате комунални такси, а после ги гоните с полиция като кучета по Босилеградския битак за да им отнемете стоката която после продават в някои частни магазини? Обяснихте ли им защо българските куфарни търговци в Сурдулица, Враня, Лесковац, Ниш и други градове могат спокойно да продават на битаците заедно с китайците, руснаците и какви ли не още, но в Босилеград не могат? Защо само в Босилеград българи пречат на българи, защото едните са от Босилеград а другите от Кюстендил.

Ако всичко това подробно сте обяснили на своите колеги от България и Македония, може би в знак на признания и благодарност за доброто справяне със всекидневните проблеми и нужди на населението и за огромния ви принос за развиване на крайграничното сътрудничество, те наистина ще ви помогнат като за начало, с един микробус, а после дай боже здраве, ще ги баламосват и за нещо друго.

В Босилеград има една поговорка: “Не е луд тоя, който яде два зелника, а тоя който му ги дава”.

инж. Йовица Костов

Бъдете и вие по-толерантни към нас!

Вместо да решава нашите жизнено-важни проблеми които произвеждат етническо напрежение, държавата ни държи уроци по толеранция

Съвсем случайно на 18 април в КИЦ “Цариброд” в Босилеград пристигна информация, че Съюзното министерство за национални и етнически общности се готви на 19 и 20 април в Босилеград да проведе семинар на тема “Съжителство” в рамките на кампанията “Толеранция на терена”. Целта трябваше да бъде промоция на (националната?) толеранция на място, а на семинара трябваше да вземат участие представители на местната власт, представители на неправителствени организации, съдии, адвокати, полиция, учители, преподаватели и граждани. Това беше първото от такъв род събиране в Босилеград и някой се беше постарал представителите на КИЦ “Цариброд” в Босилеград да не бъдат поканени. След едно телефонно обаждане в Съюзното министерство, координаторите по проекта останаха изненадани и само няколко часа след това босилеградския кмет Владимир Захариев все пак дойде в КИЦ-а с покана за участие на семинара.

Според програмата, на 19 април в 18 часа в Културния център в Босилеград трябваше да се проведе публична трибуна на която да изнесат лекции проф. др. Йован Комшич, висш научен сътрудник на Института за обществени науки на тема: “Етничност и идентичност”, Александър Попов директор на “Центъра за регионализъм” на тема: “Междуетнически отношения в местната общност и региона”, Мирна Косанович представител на “Югославският комитет на юристите” на тема “Омбудсман” и Владимир Захариев, кмет на Босилеград на тема: “Състояние на терена – интеретнически отношения в местното самоуправление”.

На 20 април, Мирна Косанович трябваше да изнесе лекция на тема: “Човешките права и правата на малцинствата” а след това да се проведе “работилница” на теми: “етничност и идентичност”, “предразсъдъци и толеранция”, “толеранция и псевдотолеранция”. Целта на тази “работилница” трябваше да бъде “осъзнаване на предразсъдъците и стереотипите свързани с етническата идентичност”, “маркиране на различията които биха могли да бъдат пречка в съжителството” и “пътища за премостване на разликите и развиване на толеранцията”. Вече от самата програма и от подбора на темите беше ясно, че някой е объркал и времето и мястото на този семинар. Да говориш за национални взаимоотношения в среда в която живеят над 95% българи е или пълно непознаване на нещата или цинична “оперативка” със задни политически помисли.

Вечерта на 19 април в Босилеград в малката зала на Културния център, босилеградчани се събраха с най-различни очаквания и след час и половина си отидоха – напълно разочаровани. Представители на полицията, съдии и адвокати не дойдоха. Александър Попов, който можеше да каже нещо повече за регионалното сътрудничество с България също не дойде, както ни обясниха, поради болест. Проф. др. Комшич разви една доста скучна теория за “научните” аспекти на “етничността и идентичността” позовавайки се на Юнг и Фройд и в крайна сметка свеждайки съжителството на добро възпитание и културни обноски. Мирна Косанович говори за институцията “Омбудсман” като начин за защита на човешките и малцинствените права, но така и неможа да обясни смисъла от лекцията си с оглед на това, че омбудсмана го няма никакъв в новият съюзен закон за защита на малцинствата. Кметът на Босилеград Владимир Захариев от помпозно формулираната тема за “интеретническите отношения в местното самоуправление” едва успя да свърже две-три изречения когато безцеремонно беше прекъснат от публиката.

В диалога който се разви след това, босилеградчани атакуваха гостите си с въпроси за нарушаване на малцинствените права и постепенно темата бе изместена към нарушаване на правото на обучение на майчин език на българското малцинство. Атмосферата изведнъж се наелектризира и представителите на Ляичевото министерство взеха да се измъкват с отводи, че те не са компетентни (?) и че не са дошли да решават нашите проблеми а да ни поучат как да си ги решаваме сами! Явно, и на тях им е омръзнало да играят в пиесата “братство и единство” особено в момента когато държавата издъхва. Да се говори за толеранция в междуетническите отношения в Югославия, и то от чисто културен аспект без да се споменават реалните икономически и политически проблеми които ги създават, беше наивно и смешно.

От друга страна, пролича и политическата конфузия която владее в главите на някои босилеградски политици и тяхната пълна неподготвеност за предизвикателствата на времето в което живеят. Някои използваша залата с помощта на “докторските титли” да си покажат простотията с тезата за “шопската” нация (и бяха бурно освиркани), а други пък на шега или на истина казаха, че всички ние трябва да се пишем “китайци” (и бяха изсмияни от публиката). След всичко, видимо ядосаните гости хлопнаха вратите на луксозните си министерски лимузини и отидоха на Власина да нощуват, защото за разлика от 1920 година когато са ни “освободили” и когато в Босилеград е имало хотел, днес, в началото на 21 век, в Босилеград няма работещ хотел.

Циркът продължи и на следващия ден.

Предаването на Мирна Косанович се превърна във възхвала на новият съюзен закон за малцинствата, а в развилата се дискусия по проблемите на българското малцинство, представителите на Съюзното министерство не проявиха нито достатъчен интерес, нито готовност да изслушат проблемите му до край. Единственият успех беше това, че независимо от политическите си пристрастия, босилеградчани събраха куража да изкрещят пред представителите на агонизиращата съюзна държава. Полза от това така и така няма да има, но поне им го казаха.

“Работилницата” за някои се превърна в обиден психотест, а някои истински се забавляваха, особено когато водещите на “работилницата” на два пъти хлопнаха вратата на босилеградския кмет който се опитваше да надникне вътре.

Очевидно, целият “семинар” се превърна в отработване на нечии грешни пари които разни международни организации все още имат глупостта да превеждат на общи банкови сметки на разни министерства и “неправителствени организации”, вярвайки, че по този начин насърчават демокрацията и защитата на човешките права в една несъществуваща държава. Друг смисъл от целият този семинар – няма. Защото да говориш за национална толеранция в еднонационална среда, е меко казано, неуместно и безсмислено. Освен ако някъде в държавните лаборатории не са решили освен на десетина политически партии да ни разделят и още на две-три нации. А да се говори за толеранция на българите в Югославия си е чиста подигравка с търпението на този изстрадал народец. Защото, ако някой на някого може да говори за толеранция, на нас няма какво да ни се каже. Нашата толеранция премина всички граници: превърна се в толеранция на робството.

Иван Николов

Политизация на културата или култивиране на политиката?

След дълги разпавии, кмета на Босилеград Владимир Захариев най-накрая се престраши да даде зелен сигнал за безплатно ползване на залата на Културния дом за концерта по повод Деня на българската

култура и на славянската писменост. Така на 20 май се проведе едно културно мероприятие със съвместни усилия на КИЦ “Цариброд” и общинския Културен център. Въпреки че досега все още няма постигнат официален договор за бъдещото сътрудничество между КИЦ –а и Културния център, да се надяваме, че това е знак за подобряване на отношенията между двете културни институции.

Както е известно, КИЦ “Цариброд” от началото на откриването си, не можа да намери език на разбирателство с общинските културни центрове в Босилеград и Димитровград. Въпреки че от тогава се промениха две-три власти, отношението на всяка една от тях към КИЦ “Цариброд” си остана все така подозрително. От друга страна, КИЦ не правеше нищо за да им се хареса. И няма намерение да го прави. Първо, защото не иска да търгува с програмните си цели и задачи, и второ, защото ролята на неправителствените организации и на свободния печат в демократичните общества се състои именно в това – безпощадно да критикува властта, за да я кара тя да бъде отговорна пред обществото. И разбира се, периодично да я сменява. Защото още Жан-Жак Русо беше казал, че всеки който има власт е склон да я злоупотреби.

Противоборството между общинските културни центрове в Босилеград и Цариброд от една страна, и КИЦ “Цариброд” от друга, идваше от това, че общинските културни центрове по нечия заповед или по инерция от миналото, изпълняваха политически поръчки, налагайки определен културен модел на българското малцинство който се характеризира с примиренчество, послушност, ограниченост, културен шовинизъм и евтини ценности. Такъв културен модел създава кротки поданици по мярката на великосръбската идеология и в крайна сметка спира промените на икономически и политически план в нашата среда. Видяхме обаче докъде стигат държави лишени от чувство за хармония, за естетика и от хора които проповядват любов, красота, толеранция и познание.

Основен проблем на КИЦ “Цариброд” от основаването му до днес е, че няма собствена зала за презентация на културни програми и за всяко културно мероприятие беше принуден да наема залата на общинския Културен център. Както е известно, в периода от 1997 до 2000 год. общинските власти в Босилеград изобщо не разрешаваха да се ползва залата. От това време завинаги останаха запомнени гафове които бившата социалистическа власт в Босилеград направи срещу световно известните български гласове каквито са Янка Рупкина и Надка Караджова, примадони на българската музика, изправяли на крака стотици хиляди зрители в световните метрополи и чийто час изпълнение е достигал баснословните 60 000 долара. В Босилеград те идваха без нищо, и бяха понижавани да пеят на улицата. Но те издържаха и разнесоха по света истината за това, че в Сърбия не се разрешава на българи да пеят на български език!

Когато след две години тази власт рухна, под силен натиск “отгоре”, ръководството на Културния център почна да разрешава ползването на залата, но срещу добро заплащане. Така КИЦ “Цариброд” от “легло на сепаратисти”, се превърна в средство от което “правоверните патриоти”, печелят добри пари покривайки по този начин бройната си и неефективна администрация. Само за година и половина задълженията на КИЦ “Цариброд” към Културния център (заплатени и още не заплатени), за ползване на залата достигнаха сумата от 30 000 динара и сериозно доведоха под въпрос организирането на нови културни програми от страна на КИЦ-а. Цената за двучасово използване на залата за провеждане на български културни програми е 6 000 динара. Цена, на която биха позавидели много по-люксови зали в големите градове на Сърбия. Нямам сведения колко струва наема за културните програми изпълнени на сръбски. Нито пък колко общината плаща наем за провеждане на заседанията на общинското събрание. Нито пък колко плащат разни неправителствени организации, сръбски политически партии, и представители на разни министерства когато ползват залата за да се представят в Босилеград. Но критерият очевидно не бе един и същ. Така отново изпадаме в абсурдното положение, че в община където населението е над 95% българско, българската култура продължава да бъде дискриминирана за сметка на сръбската. И то по времето когато сръбските министри не могат да се нахвалят с демокрацията си.

От това разбира се, най-много страда културния живот в града, а най-много децата, които, вместо да се занимават със спорт и да се възпитават на най-високите общочовешки културни постижения на българския народ, се троят по кръчмите с алкохол и наркотици които от скоро пробиха и в нашата досега девствена среда. Отделен е въпросът, че с това нещо стихийно допускаме при нас да се развива чалгаджийската култура която по същество е почвата на която вирее днешният икономически и политически модел.

Освен това, крайно време е да се засраим от българските културни дейци които съвсем безкористно идват в Босилеград да изпълняват своите културни програми, а хората от КИЦ-а денонощно трябва да търсят спонсори за да плащат безобразно високите цени за наемане на залата, пари, които в крайна сметка отиват в джобовете на хора които изобщо не са ги заслужили. Културния център дори не се посрами да напише квитанция за наем на залата от 3 600 динара за Великденския турнир по чупене на яйца – събитие,

за което всички частни фирми в Босилеград, КИЦ и община Дупница, децата от ОУ “Христо Ботев” в Крайници, Дупнишко, с любов даваха своя принос за да устроят малко радост на босилеградските деца по повод великия християнски празник Великден. На какво щеше да прилича ако босилеградският младежки танцов състав при всяко гостуване в някой град, би плащал наеми за залите в които изпълнява програмата си? Защото все пак става дума за любителски състави, които изпълняват своите програми от благородни мотиви и не осъществяват доход от продаване на билети.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград прави културните програми на граждански начала и не осъществява никакъв доход от тях, поради простата причина, че освен че не е морално да искаш пари за билети от хора които нямат пари за хляб, сумата от осъществената “печалба” би била колкото да си покажем циганията. Пък и българските елитни танцови състави и други културни дейци не идват в Босилеград за да печелят от нашият изстрадал народ, а да му подарят един миг на радост и красота.

Иван Николов

Преброихме се, но не се изяснихме!

Пише: Драголюб Иванчов

Преди преброяването на населението държавните медии ни казаха, повториха и потретиха, че според Конституцията на държавата (ама коя ни е сега държавата?) имаме право да не се изясняваме за националната си принадлежност. Сигналът беше отправен точно навреме. Тъй като в Сърбия днес се чувства сериозен недостиг на сърби, в Босилеград се опитаха надве-натри да направят малко повече сърби. По принципа: най-добре се продава оная стока, която я няма на пазара.

Тука искам да поднеса извинението си на сърбите, че сме по-големи сърби от тях. Милошевич си ги искаше в една държава. Сега пътят им е отворен – да си ходят при него. Иначе, за всеки истински сърбин в Босилеград ще се намери място – той е винаги добре дошъл. Но когато се срещнеме с нашите “сърби” – става неприятно. От такива “сърби”, Сърбия дойде до просяшка тояга, а и България няма да прокопса от тях. Те са за наникъде. Въпреки че сега вместо при Милошевич, водят босилеградските деца пред НДК в София.

Страшно ми е когато гледам в каква мизерия и беда живее нашия народ. Но за всичко сме си виновни ние самите. Щом икономиката сме свели на нулата, всичко останало е – под нулата. Но докато не се съберем под едно знаме няма да се оправим.

Шопуй шопе, шопуй, ама и приоруй!

Тезата за “шопско-торлашката” нация която бе издигната преди повече от десетина години, в основата си е толкова несериозна, че от чисто научна гледна точка, не заслужава абсолютно никакво внимание.

Фактът че сме “шопи”, в никакъв случай не ни прави по-малко българи, от, да речем, “гагаузите”, “капанците”, “каракачаните” или “тракийците”. Така както няма никакво основание в “чарапаните”, “лалите” или “шумадинците” да търсим нещо по-различно от сърбите.

Обаче от политическа гледна точка, тази теза е изключително опасна за интересите на българското малцинство в Югославия, защото в нея е заложена крайно опасна политическа цел: с изнасилване на историческата наука да се докаже, че българите в Югославия не са българи, а “шопи”, тоест, нещо различно от българите. В основата си тезата за “шопите” и “торлаците” не е нищо друго освен до болка известната формула на Стоян Новакович за “македонизма” на македонците: “Ние не можем да им кажем, че са сърби, защото те ще се противопоставят, но можем да им кажем че са “македонци” – това по лесно ще го приемат”.

Същото е и в нашият случай. Ония които не искат да ни признаят за българи, а не могат да ни направят сърби, искат да ни втъпят в главите нещо друго – че сме “шопи”, че говорим на “шопски език”, че

имаме “шопска носия”, “шопско хоро”, “шопска салата” и т.н. Тъй като ние българите изобщо нямаме интерес от такава измишльотина, ясно е, че само великосръбските националисти имат интерес от нея. Първо, те си мислят, че по тоя начин могат да решат българския въпрос в Източна Сърбия и завинаги да ни изчистят, като временно от малцинство ни сведат на етническа общност, и по тоя начин избегнат редица международни задължения за спазване на правата на малцинствата. Като “шопи” ние не бихме имали основание да търсим възстановяване на българския език в нашите училища, и не бихме могли да настояваме за зачитане на нашите малцинствени права. Освен това, като “шопи” те биха намерили компромиса с който биха могли да бъдат доволни и ония наши сънародници във вътрешността на Сърбия, които все още не са станали сърби, но са се отдалечили от българското съзнание. Тази теза, колкото и обидна да е по същество, сред шопите в България може да мине с подсмивка, но в Сърбия може да се окаже много опасна, защото може да пусне корени сред ония наши сънародници които, благодарение на осакатената възпитателно-образователната система, нямат никаква представа от българска национална история и култура. Дори бяха писани и преведени книги на “шопски” език, та дори се стигна и до подготовка за правене и издаване на “шопски речник”. Ако се заровим малко по-дълбоко в тия книги, можем да открием още по-страшни неща: че границите на тази “шопска общност”, се простират “...до някъде зад София” – там където Никола Пашич е настоявал да се прокарат границите на Велика Сърбия.

В един момент тази теза като че ли беше поизоставена, но щом дойде на ред връщането на българският език в училищата и зачитане на правата на българското малцинство като условие за повторна реинтеграция на Югославия в международната общност, отчаяните великосръбски националисти и “еничерите” от български произход, отново я извадиха от нафталина и почнаха да я размахват. Очевидно, дяволът все още не им дава мира.

Тази теория, на пръв поглед наивно, беше прокарвана на различни места, дори я има тук-там поръсена и в програмата на ДСБЮ. Отново беше актуализирана преди преброяването на населението тази година, и от време на време се тиражира от някои ексцентрични интелектуалци в Босилеград и Цариброд, чиито познания по българска история и култура не превишават познанията на някои глухи бабички от Горнолисинските и Горноръжанските махали. Фактът, че тази теория миналата година бе пусната по интернет, само показва че някой има намерение да манипулира с нея. Но от научна гледна точка, тя е безуспешен опит за фалшифициране на българската история и култура и с нищо не може да се приближи до научната истина дори и с помощта на съвременните електронни медии.

От историята знаем, че нацията е историческа категория която се появява под определени исторически условия. Тоя процес на създаване на нациите на Балканите е завършен към края на 19 век, и никакви политически фалшификации и медийни манипулации вече не могат да го задействат отново. Безуспешните опити със създаването на “съветската”, “югославската”, “мюсюлманската”, “македонската”, “сърбохърватската” и други такива “нации” само потвърждава безсмислеността на подобни опити. Така че, ако на някои наистина им се иска да стават шопи, не им остава нищо друго освен да си обуят беневерците и със сопата да тръгват след овцете.

Иван Николов

Среща със съветника на Европейската наблюдателска мисия в Босилеград

На 08. 04. т.г. съветникът на Европейската наблюдателска мисия във Врания Масимилияно Капрари изненадващо посети Босилеград. Поводът на посещението бе статия във вестник “Блиц” в която бяха пренесени реакциите на Главния съвет на ДСБЮ и КИЦ “Цариброд” във връзка с неправилностите по преброяването на населението в общините Босилеград и Димитровград. Според Масимилияно Капрари, целта на посещението е била да се осведоми на място с начина по който се провежда преброяването на населението и да се запознае с положението и правата на българското малцинство в Югославия.

Срещата се проведе в помещенията на КИЦ-а. Присъствуваха председателят на Главния съвет на ДСБЮ инж. Йовица Костов, председателят на Общинският съвет на ДСБЮ в Босилеград Миле Ненов, Пене Димитров, професор по български език и член на съкратената комисия за възстановяване на българския език в основните училища, Александър Димитров секретар на КИЦ-а, Вене Велинов кореспондент на Танюг и Димитър Димитров член на Главния съвет на ДСБЮ. Срещата се проведе чрез преводач и продължи близо час и половина.

В пространното си изложение, председателят на Главния съвет на ДСБЮ инж. Йовица Костов изтъкна следните неправилности при преброяването на населението в общините в които живее българско население: че преброяването в някои места е започнало ден по-рано; че формулярите по преброяването са печатени само на сръбски език, че пописвачите не са подбрани чрез публичен конкурс а според политическата си принадлежност и че повечето от тях са членове на управляващата ДСС и членове на семействата на полицаи и войници по договор; че формулярите са попълвани с графитни моливи което дава възможност те да бъдат подправяни; че формулярите не се подписват от анкетираните което дава възможност същите да бъдат подменяни; че преди преброяването е имало агитация сред хората да не декларират националната си принадлежност; да се декларират като сърби или дори като “шопи”. Инж. Костов предаде на г-н Капрари писмо с което е търсил обяснение от председателя на общинската комисия по преброяването в Босилеград и отговора с който председателят на комисията отговаря, че формулярите са на сръбски език, а че преброяването се провежда на езика на който говори местното население. Инж. Костов и Миле Ненов изразиха мнение, че начина на който се провежда преброяването противоречи на чл. 15 от Конституцията на СРЮ, чл. 8 от Конституцията на Република Сърбия и чл. 11 от Закона за защита на малцинствата. Димитър Димитров изрази недоволството си от това, че в графата “гражданство” не се отбелязва двойно гражданство.

След това г-н Капрари най-общо бе запознат с основните нарушения на правата на българското малцинство, като г-н Пене Димитров сложи акцент върху правото на обучение на майчин език и създалата се ситуация след като общинската скупщина в Босилеград съкрати комисията която трябваше да реализира обучението на български език. Г-н Димитров говори и за начина по който на българското малцинство бе отнето правото на обучение на майчин език както и за трудностите които се създават днес при неговото възстановяване: политическа съпротива от страна на управляващата власт, липсата на учебници по български език, съпротивата която дават самите родители и преподаватели и т.н.

От своя страна Масимилиано Капрари изрази учудването си и възмущението от всичко което разбира като посъветва домакините да предприемат действия и пред по-високите органи на властта, а не само на общинско равнище, както и да запознават европейските институции по правата на човека за всички проблеми с нарушаването на правата на българското малцинство.

Мая Николова

Унищожиха сърцето на Босилеград!

Защо нашият край остана икономически изостанал и напълно забравен – препуснат сам на себе си, защо станахме най-бедни и изостанали на Балканите? Може би за това че сме в Босилеград, а може би и за това че сме българи, а това пречи някому. Нашият край беше унищожен още по времето на Титова Югославия – кой каквото иска да казва. Още тогава бяхме зачернени и унищожени, а на икономически план бяхме върнати 100 години назад, така че днес по сиромашия държим рекорд в целият православен свят.

Навремето, в покойната сега Югославия, ние плащахме най-голям данък на земята – плащахме и на дереджаците и на камънаците. По данъците по едно време бяхме изравнени с Войводина. И не само това. Бяха закрити мините в “Две реки” и в Караманица, закрити беше и “Црепаната” в Райчиловци, навреме беше предотвратено изграждането на завод за преработка на овощия – сегашната кланица, която също вече е зараснала в коприви, и пътят от Босилеград през Дукат до Редовница който го има на картите, но иначе на терена го няма никакъв. Това си беше част от комунистическата политика – със сиромашия и глад да накарат хората да се изселят и да си търсят късмета другаде, само и само да не останат тука. Нашите земи бяха унищожени и със залесяването на пасбищата с борови гори. Когато израснаха, боровите гори зле се отразиха и върху овощията и житата. Там където са боровите гори, вече нищо не успява и идва времето когато вместо месо и мляко хората ще трябва да ядат борови шишарки. Ами ако боровите гори бяха толкова полезни, защо ги не засадиха във Войводина или в Шумадия, но ги засадиха при нас превръщайки нашият край в скривалище за вълците които ни взимат още един данък с унищожаването на домашните животни?

Всичко това не е направено без съгласието на нашите управници които са били или много хитри или много глупави – сам Господ знае. Това се вижда с просто око и никак не може да се скрие. Друг е въпросът дали това го направиха някои наши “домашни” предатели които тогава седяха в ЦК, или просто си е била такава политиката към българите – да ни докарат до просешка тояга, та по-лесно да ни налагат волята си.

Наследниците на Титова Югославия продължиха старата си политика прилагайки пак същия аршин. И те нищо не построиха в нашия край да се запазят хората и да им се създаде работа. Оставайки без хляб, те останаха и без семейства и без бъдеще, животуркайки от днес до утре. Никой отгоре не ни обръща внимание,

а ние тука ще се изпоядем кой в коя партия да влезе. Като че ли от това ще ни стане по-леко. А ония отгоре само това и чакат – ние да се караме, а те да ни гледат сеира и да ни се смеят.

Тачко Милев

Публичен въпрос

Уважаеми господин Михайлов,

С особено внимание прочетох вашата статия – доклад в “Бюлетин” № 21 и 22 под заглавие “Как въвеждаме двуезичното обучение в Босилеград”. Взимам свободата си да ви поставя няколко въпроса за които в статията ви не намерих отговор.

- Кои бяха причините за въвеждане на двуезичното обучение в Босилеград?
- Каква беше основната цел при това, и по-специално, каква беше политическата цел?
- Какви последици предизвика въвеждането на това обучение?
- Дали с това обучение ние загубихме езика си като основен национален белег?

Накрая, ще парафразирам мисълта на известния сръбски светец и духовен водач Свети Сава (Растко Неманич): “Боље је изгубити део територије или било који утврђени град него иједну реч свога језика”.

**инж. Драган Зарев
Белград**

Недялко Йорданов – “за теб Госпожице Любовь”

На 17 април т.г., отново със съвместни усилия на Столична община София и КИЦ “Цариброд” в Босилеград, бе организиран поредният концерт-спектакъл на известния български поет Недялко Йорданов, композитора от арменски произход Хайгашод Агасян и съпругата на поета – актрисата Ивана Дждежева.

Недялко Йорданов вече 40 години е един от най-обичаните съвременни поети в България. Неговата поезия е свързана с всичко което вълнува съвременния българин – любовта, достоинството, обичта към родината. Занимава се и с драматургия, работил е почти цял живот в театъра, пише пиеси, композира песни, пее своите стихотворения. Зад себе си има много концерти из България и в чужбина. В Босилеград бе за първи път. Дългогодишната изолация от България допринесе за това много малко Босилеградчани да знаят кой е Недялко Йорданов. Въпреки това, в залата имаше доста бройна, може би малко неадекватна публика.

На вечерята след концерта в едно кафене поставих няколко въпроса на поета Недялко Йорданов.

- Гражданинът Недялко Йорданов да каже няколко думи за поета Недялко Йорданов?

Според мен, в изкуството изобщо, и особено в поезията поета винаги трябва да бъде опозиция на властта. Изкуство което служи на властта, не е изкуство. През всичките тия години през които аз пишех, така или иначе винаги съм бил опозиция на властта. Имал съм възможности, предлагали са ми различни постове – винаги съм отказвал. Смятам, че ако един поет се обвърже с властта той престава да бъде свой и свободен. През тези дванайсет години след промяната в България се смениха много правителства и на всичките тези правителства съм бил опозиция. Закриха моя театър “Възраждане”, не бях допуснат до театрите, но аз се гордеех, че останах опозиция. Сега обаче в България двуполусния модел е разбит и дойде една нова политическа сила при която нещата като че ли почнаха да се нормализират, и аз вече не съм така яростна опозиция на властта и имам възможност да обърна малко повече внимание към “чистата поезия”. Преди това непрекъснато пишех политическа сатира и това слава богу бе важно за мене, защото аз няма да живея още много години, а политическата сатира заминава с политическите личности които си отиват от власт. Кой например след време ще си спомня за Иван Костов или Бакърджиев за които аз пишех сатирически песни? С отиването на тия хора ще си отидат и песните които аз пишех за тях, а поезията която е чиста поезия си остава завинаги.

- За нас тук е твърде любопитно да кажете от кога започнахте да пишете, кои са първите ваши стихосбирки, макар че тоя въпрос в България би звучал твърде банално?

Аз съм започнал да пиша от много рано – от седемгодишна възраст и никога не съм си мислил, че мога да бъда нещо друго освен поет. Като завърших гимназия ме приеха да следвам дипломация в Москва и в последен момент се отказах и завърших българска филология в София. През целия си живот съм писал стихове, поезия и стана така, че си свързах живота с театъра, не съм работил никъде другаде освен в театъра, а който е работил веднъж в театъра вече завинаги е заразен от тази болест защото театъра има особени вируси, театралния прах излъчва особен чар. И тъй аз работейки в театъра започнах да пиша пиеси и написах 32 стихосбирки и 30 пиеси.

Бях на двацет и една година когато излезе първата ми стихосбирка с любовна лирика и с тази стихосбирка станах любимец на българските ученички. Аз по това време бях съвсем млад учител и читателките ме заляха с писма, след това започнах да пиша пиеси, след това да ги режисирам, след това станах певец и композитор, но никога не съм изневерявал на първата си любов – поезията.

- Има ли България днес един Яворов, защото и той е работил в театър и има твърде интересен жизнен път?

Сигурно има, но трябва да мине малко време, за да се разбере кой е този Яворов. Както на времето в България, когато е живял Яворов не са разбирали че имат Яворов и е трябвало да стане тази трагедия с неговото самоубийство, за да научат кой е той. Така е винаги, такава е съдбата на поетите, приживе те трудно могат да бъдат разбрани и оценени.

- Коя е най-ценната ви награда, предполагам че това е наградата на вашите почитатели?

Вие отговорихте вместо мен. Общо взето, аз не съм получавал много награди – повече бой съм получавал. Може би точно затова имам много почитатели сред публиката която не цени тези които ги награждават, тя повече цени тия които ги бият. Затова моите концерти в България са големи събития защото идват много хора и се радват на онова което виждат и чуват на тях. Доволен съм, че в последните четири години, най-голямата зала в България НДК, винаги е пълна и има по 5000 души и винаги са доволни. Това означава че поддържаш ниво, а ако не е така, публиката винаги може да се отдръпне и да те забрави.

- Кой от вашият поетичен хайлайф ви е най-близък по стил и съдържание?

От поетите най-близък ми е Валери Петров който макар и в напреднала възраст продължава да пише и е съвсем свеж поет. Обичам Димчо Дебелянов, обичам Иван Вазов, за мене Вазов е една гражданска позиция изживяла няколко епохи.

- Ще има ли България наскоро лауреат за Нобелова награда за литература?

Това не е чак толкова важно, според мене това е по-скоро суета, защото Нобеловите награди често пъти се дават по конюктурни причини. Разбира се, много е хубаво България да има Нобелов лауреат, но на мен не ми се вярва. Все пак дано да стане, защото това е световна награда и аз самият смятам, че българската литература, българската поезия от Освобождението насам има поне пет-шест Нобелови лауреати. Но ние сме малка нация, шведите са далече от българския език и не могат да оценят българската поезия.

- Кога ще излезе новата ви книга на българския пазар?

Тя вече излезе и се казва “Старомодна поезия”, едно предизвикателно заглавие, нарочно така се казва, защото това е опит да се възродят възможностите на класическия стих и старите поетически форми като триолет, терцина, секстет, еклога, романс, които са известни от хиляди години. В класическия стих има много музика а сегашните поети го отричат, казват че бил безнадежден, старомоден. С този стих Омир е писал “Илиадата”, на него са писали Данте, Шекспир, и въобще много други поети.

- Съвременната техника и технология, както и интернет не застрашават ли книгата?

Това е един от въпросите, това е световен проблем, но аз мисля че книгата ще си остане, книгата си е книга. Въпросът ми е за българската книга, защото пазарът е зелят с преводна литература – криминална, сексуална, евтина и лека и т.н. Забелязвам че хората напоследък търсят стойностността българска книга. Българските писатели не са достатъчно осигурени финансово, няма закони с които да се облекчават ония които спонсорират книгата. Тези проблеми трябва да ги разисква президентството и да се приеме закон за защита на българската литература.

- През шейсетте и седемдесетте години, тиражът на една книга достигаше десетки хиляди екземпляри, сега тиражът ужасно спадна, как си го обяснявате това нещо?

Ами как да кажа, може би първо с демокрацията която дойде. Тоталитаризмът, въпреки че беше осъждан и то справедливо, имаше и някои добри страни. Държавата финасираше книгоиздаването и писателите няхаха грижи за това, те си издаваха книгите и си получаваха хонорарите. За да издадеш книга днес, трябва да си платиш а това за много писатели се оказва пагубно и те губят интерес да пишат. Разбира

се, има една малка част писатели, скромно или нескромно мога да кажа че и аз съм един от тях, които са печеливши, които се търсят, и които създават големи тиражи. Това е някакъв светъл лъч.

- Какво означава голям тираж в днешно време?

Това означава десетина хиляди екземпляра, това е голям тираж. Навремето, да кажем, можеше и по сто хиляди екземпляра да издадеш, ако книгата се изкупи, можеше да се преиздаде, но обикновено книгите днес се издават в тираж от по 500, най-много до хиляда бройки.

Интервюто взе: Радко Стоянчов

Босилеградската интелигенция и Кюстендил

**Василка Стойнева
Йорданка Янчева**

Повече от 70 години България е принудена да избягва темата “Западни покрайнини” в исторически, политически и национален аспект. Българската историческа наука е длъжница на този район. Научното им изследване е необходима предпоставка за по-цялостното проучване историята на България. Издирването на данни за живота, дейността и приноса на Босилеградската интелигенция, оформила се като такава с помощта на Кюстендилската просветна и културна школа и научното им интерпретиране допринася за по-пълното изследване на националната ни и културна съкровищница показва естествената взаимовръзка на тези западни български райони.

Цялостно изследване на този проблем не е направено досега. За част от видните представители на Босилеградския край като акад. Йордан Захариев и Емануил Попдимитров има немалко научни публикации. В Енциклопедичен речник “Кюстендил” са поместени кратки статии за някои изявени дейци на науката, образованието и културата от този край. В тях се акцентува на идейните убеждения, политическата принадлежност и дейност на тези интелектуалци. Тази едностранчивост в подхода е ограничила броя на включените имена. Изворовият материал по горепосочената тема е незначителен. Използвани са главно материали от личните архиви на босилеградски фамилии и на устна информация.

В настоящето изследване се акцентува на процеса на раждането на Босилеградската интелигенция, оформянето ѝ със съдействието на Кюстендилската просветна и културна школа, приносът за икономическото, обществено и културно развитие на Кюстендил и най-вече приноса ѝ в националната ни и културна съкровищница.

Съдбата на Краището е свързана трайно исторически с тая на Кюстендил. През време на турското владичество то е нахия под Кюстендилска каза. След освобождението от 62-те села на този край се образува самостоятелна административна околия – Изворска. През 1989 г. околийския център е преместен в Босилеград, а околията става Босилеградска. До 1919 г. се числи към Кюстендилски окръг, когато по силата на Ньойския договор е придадена към Кралството на сърби, хървати и словенци.

Населението в тези земи е чисто българско (над 99%). Дори турското владичество не е успяло да промени българската им етническа принадлежност.

В просветно отношение до Освобождението Босилеградският край е доста изостанал. 99% от мъжкото му население е неграмотно. Всеизвестно е, че турското владичество води до цялостен икономически и културен застои на българските земи. Физикогеографските условия на Босилеградския район са фактор за икономическата му изостаналост. Суровата планинска природа прави тежък живота на населението тук. “Орисията на крайщанина вечно да влачи скъсаните опинци подир ралото и да мъкне от дванасетгодишно дете до старост торбата със сечива из цяла България и из чужбина, та да изкара “пукницата” не му е оставила време да помисли за душата си”. Липсата на градски поселения и отдалечеността на района от такива, а също и кесимджийската зависимост на половината от краишките села, както изтъква акад. Йордан Захариев, оказват влияние за недостатъчното развитие на просветното дело. Българинът от Краището осъзнавал невежеството си. “Ние сме прости, букваци човеци” казват селяните на проф. Иречек, когато обикаля Краището. С това те не унижават себе си, а просто споделят мъката си и

естествено – не я одобряват. Пътувайки из цяла България, за да припечелят нещо, селяните виждат необходимостта от грамотност и просветеност. У почти всеки селянин се таи надеждата да види децата си изучени.

Въпреки условията и причините, предопределящи изостаналостта на Босилеградския край, през 19 в. започва развитието на просветното дело. Първото училище тук се създава през 1834 г. в с. Извор. По-късно искрата на учението се пренася в селата: Божица, Босилеград, Църнощица, Брестница, Горно Уйно, Горни Кортен, Трекляно, Драголевци и др. След Освобождението жадната за просвета и култура българщина прави огромни крачки в това отношение. До края на 19 в. броят на грамотните мъже нараства със 103,63%, а на грамотните жени – със 184, 62%. През 1918 г. училища има вече в 54 от всичките 62 села на Краището.

Раждащата се в Босилеградско интелигенция е тясно свързана с Кюстендил. След Освобождението Кюстендил се оформя като голям просветен и културен център. Тук се създават елитни училища: Педагогическо училище, по-късно Мъжка, Девическа, Смесена гимназии – все училища, в които преподава силен учителски екип. За известен период от време в града съществуват Висш педагогически курс, Полувисш педагогически институт, а в най-ново време освен гимназиите – Политехническа, Математическа и Езикова, съществуват специализирани средни учебни заведения – техникуми. Кюстендилското читалище (1869) развива богата културнопросветна дейност. То става родоначалник на всички културни институти – Музей, Библиотека, Галерия, без които съвременното развитие на града е немислимо. Тук живеят и творят видни художници, писатели, композитори, артисти и др. дейци на културата. Наличието на Кюстендилската просветна и културна школа в близост до Босилеградския район не може да не стане притегателен център за будната младеж от този край.

Научни работници, учители, лекари, инженери, икономисти, художници и др. специалисти, изградили се като такива и чрез Кюстендил заздравяват естествената историческа връзка между двата района. Освен че учат тук, една голяма част остават да живеят и творят в града, който се превръща във втори роден град, и те с гордост, освен босилеградчани се зоват и кюстендилци.

Населението от Босилеградския и Кюстендилски райони активно участва във войните (1912-1918) за обединението на България. Но вместо жадуваното обединение, Ньойския договор донася огромно разочарование и мъка. Новата граница разсича селата: Груинци, Ресен, Рибарци, Жеравино, Бобешино, Млекоминци, Стрезимировци, Петачинци, Банкя, Врабча, Круша, Долна Невля, Градина, Липници, Сливница, Бачево, Долно ново село, Колуница, Кострошевци, Паля, Клисурса, Драинци, Грознатовци, Сухи дол, Връбница и др. По този повод Ст. Чилингиров казва: “И вие, които искате да знаете какво е неправда и какво е рана в живото тяло на един народ, елате, непременно елате, елате тука. Два пъти елате, ако сте българи и ако искате да видите как Соломоновата шега е станала действителна присъда в Ньой. Да видите как една международна граница прави от двора на един и същ човек две държавни територии. От едната страна на невидимата гранична линия да въздиша щерката, от другата страна да плаче побелялата от скръб майка. Оттук син да чака баща си, а отгатак баща да няма право дори да погледне своя син.”

След страшната задушница на 6. 11. 1920 г. когато сръбските войски окупират Босилеградско, започва масовата емиграция на непримирените се българи. Те вземат най-скъпото – децата и тръгват към Родината – да търсят убежище. В Кюстендилския район се установяват предимно българите от Босилеградско.

В периода 1941-44 г. Босилеградския край е върнат в пределите на България. Учители, чиновници и др. специалисти-българи, главно произлезли от този край, поемат административните постове в района. Но в края на войната Босилеградско отново е изоставено от Съдбата. И отново тези, които се чувстват българи тръгват към Родината си.

В този затътен, забравен от хората край, няма потомствена интелигенция, но тук се раждат самородни таланти. Сред тях са: акад. Й. Захариев, Емануил Попдимитров, проф. д-р Дойчин Дойчинов, проф. Симеон Батов, Иван Бонев, д-р Стаменко Райчиловски, д-р Добри Йорданов и много други. Тука ще изредим имената на няколко най-известни имена на босилеградски известни учени оставили трайна следа в научната и културна съкровищница на България.

Йордан Захариев Харизанов учи в родния си Босилеград, Педагогическо училище в Кюстендил и Висшето училище в София. Голяма част от живота си посвещава на учителската професия. Паралелно с нея се занимава и с научноизследователска дейност, плод на която са трудовете: “Кюстендилско Краище”, “Село Слокощица”, “Пиянец”, Кюстендилската котловина” и др. За дейността си получава признание. Избран е за член кореспондент на БАН (1937) и носител на два ордена “Кирил и Методий” – I ст.

Емануил Попдимитров е роден в с. Груинци, Босилеградско. Поет, философ, литературен критик, полиглот и общественик. Учи в Педагогическо училище – Кюстендил, после в Сърбия и висше – литература и

философия във Франция и Швейцария. Има принос за културното развитие на Кюстендил и националната ни култура.

Тодор З. Харизанов – брат на Йордан Захариев. Роден е през 1881 г. в Босилеград. Завършва трикласното училище с пълно отличие и идва в Кюстендил. Записва се в Педагогическото училище, след свършването на което една година учителства в с. Чуковец, Радомирско. Жаждата му за повече знания го отвежда в Софийския университет, където следва философия. През Балканската война младият учител е сред първите, тръгнали да се бият за освобождението на Тракия и Македония. По време на Първата световна война е капитан и командир на рота в 14 пехотен Македонски полк. Кавалер е на офицерски орден за храброст. След войната изцяло се отдава на учителската професия. Връща се в Босилеград, но след 1920 г. се установява в Кюстендил. Тук преподава психология в Девическата гимназия и философия в Държавната мъжка гимназия. По същото време се занимава и с обществена дейност. Член е на запасното офицерско дружество, туристическото дружество “Руен”, Спортен клуб “Ботев”, спортен клуб “Моцион” и др.

Лазар Захариев – брат на Ем. Попдимитров е роден 1898 в с. Груинци Босилеградско. Учи в родното си село и продължава образованието си в Кюстендил. Завършва гимназия и Висшия педагогически курс. По-късно се премества да живее в гр. Видин, където учителства продължително време. И той като талантилив си брат твори – пише разкази. Под редакцията на Ем. Попдимитров през 1938 г. издава сборник разкази.

Христо Илиев Станчев е роден през 1876 г. в с. Назърица, Босилеградско. Едва 15 годишен той се озовава в град Кюстендил. Завършва Педагогическо училище. Две години учителства в с. Горски извор, Хасковско и в родното си село Назърица. За проявена храброст в Балканската война е произведен офицер. През Първата световна война е мобилизиран в Осма Тунджанска дивизия и е награден с ордени за храброст и за военни заслуги. Отново е учител в с. Назърица и напуска родния си край след Ньойския договор. Остава в пределите на България и последователно работи в селата на Кюстендилския край. През 1925 г. е уволнен без право да упражнява професията си в страната. По-късно Министерството на просвещението възстановява учителските му права.

Зиновии Григоров Петров е роден през 1890 в с. Извор Босилеградско. Възпитаник е на кюстендилското Педагогическо училище. Учителства в няколко села на Кюстендилски окръг. По време на Първата световна война е на фронта в името на националното обединение. Участва във военните действия, но е пленен и е повече от две години в лагер край Солун. Завърнал се в Родината си и е отново учител в някои села. След априлските събития 1925 г. е арестуван заедно със съпругата си Мара Григорова и двамата са убити в Дирекцията на полицията – София.

Стойне Константинов Никол е учител от село Райчиловци. Завършил е Педагогическото училище в Кюстендил и става първият дипломиран учител от Райчиловци. Седем години воюва за целостта на отечеството си, награден е с орден за храброст, а дочаква окупация на роден край. Когато международната разграничителна комисия 1920 година минава през Райчиловци, той извежда учениците си да посрещнат комисията и я моли да пощадят родния му край. След окупацията на Босилеградско от сърбите, със семейството си Стойне Константинов се преселва в Кюстендил. Учи децата от началния курс в селата: Метохия, Дождевница, Гърбино и Горна Брестница. От есента на 1942 е учител в с. Могила Битолско, а по-късно и в село Църнощица Босилеградско. Тук дочаква повторната окупация на Босилеградско през 1944 г. Неговата дъщеря Йорданка Константинова е първата жена с висше образование, произлязла от село Райчиловци. Завършила математика в Софийски университет тя работи във възстановената Босилеградска гимназия като учителка по математика и латински – без заплата. Осигуряват ѝ само храна и отопление. След Втората световна война се завръща в Кюстендил, където преподава до пенсионирането си и живее понастоящем.

Зиновии Павлов Василиев води корените си от с. Белут, Босилеградско. Родителите му – бедни селяни дават единствената си златна пара за сина си, за да го видят “изучен”. Тези прости селяни всъщност са любознателни, природно интелигентни и с огромно желание за просветност. Зиновии Павлов завършва Кюстендилска мъжка гимназия и в Софийския университет – специалност география и история. Първоначално учителства в Бургас и Свищов. Той е един от петимата основатели на Треклянската гимназия (1938). През 1942 г. е командирован като учител в освободения Босилеград. Тук разгръща просветна родолюбива дейност. С многостранните си интереси обогатява дейността на училището. Познат е не само като педагог, географ и историк, но и като литератор и психолог (завършва второ висше образование – българска филология) и като човек с възрожденски дух.

Сред интелигенцията от Босилеградско преобладава учителската професия. Едно че е благородна и престижна и второ – училищата в Кюстендил, особено в края на 19 и първата половина на 20 век имат педагогическа насоченост. Тези, които не се задоволяват само с това продължават във висшите учебни

заведения в страната и чужбина. Някои завършват дори по две висши образования и продължават да преподават в училищата. Други, наред с преподаването, вършат събирателска и научноизследователска дейност. Всичките те дават солиден принос за развитието на просветното дело, а учените – за развитието на родната наука.

Имена от нашата история

Милачко (Мане) Станилов Митов е роден на 01.11.1922 г. в село Райчиловци в махала Чавдарови. Баща му е бил кмет на селото, а майка му е също от Райчиловци от махалата Брег. Преди Втората световна война учи средно земемерско училище в Белград, и с още двамата си по-стари братя Симеон и Владимир живеят в къщата на семейство Пуджа. Владимир често бил затварян от жандармерията. По-късно станал личен телохранител на Драгиша Цветкович.

Милачко Митов през март 1941 година напуска Белград. На есента последния клас учи в София и 1942 год. завършва училището. От 1942 година е войник школьник в 13 Рилски пехотен полк в Кюстендил и София. 1943 е в състава на българските войски в Гърция (Серес, Драма, Кавала). С войска през 1944 г. идва на няколко пъти в Босилеградско и в края на войната на площада в Босилеград гражданите го носят на ръце. Участвал е в сраженията на “Страцин”.

След войната 1945 година при конституирането на новото управление в Югославия е назначен за пръв началник на полицията в Босилеград. Той обаче иска да следва и след като получава разрешение от Белград от 1946 до 1948 година завършва III семестъра на Лесовъден факултет в София. През 1947 година в София е избран за комендант на Софийската международна бригада (съставена от студенти чужденци) и работи на линията Шамац – Сараево. От любов към майка си и родното си Райчиловци отново решава да остане в Югославия. Подава молба до военните служби и бива приет в Белград като щатен офицер и следва военна топография.

Малко преди да започнат арестите по линията на ИБ, Мане е изгонен от Белград. 1949 година се отказва от пагоните си, и се жени в село Райчиловци за момиче с гимназиално образование от село Злидол. Тя е внучка на Цеко Мицов, най-богатия човек в селото. От 1949 до 1952 год. е без работа. През януари 1952 година е арестуван брат му Симеон Митов, дипломиран икономист и директор на банката в Босилеград. Мане тогава е много изплашен. 1950 година му се ражда син, а през 1953 и дъщеря. 1952 година работи в земеделска задруга, в мина “Благодат” и накрая в кадастралното управление в Босилеград където остава до пенсия. От 1962 год. е кмет на село Райчиловци и по негово време е извършена реконструкция на електричната мрежа в селото. Почива на 21.09.1995 год.

Денча Митов

Славянските първоучители Кирил и Методий

Пишат: Надежда Драгова
Саша Радева

Академик Д. С. Лихачов: *“Появата на литература на толкова високо равнище, каквато е старобългарската, изглежда почти чудо. Поразява бързината на нейното формиране и дълбочината на общочовешкото съдържание, сложността на изразените от нея идеи.”*

Създателите на славянската писменост и книжнина Константин Философ-Кирил (827-969) и брат му Методий (817-885) са родени в град Солун – вторият център на византийската империя след столицата й. Синовете са на византийския аристократ Лъв, друнгарий (военен командир) в Солун. В йерархията на сановниците Лъв заема място – пръв след стратега на военната област. Днес гръцките учени откриват данни за близко родство на Лъв Солунски с императрица Теодора, майката на Михаила III. Принадлежността на семейството към императорския род осигурява високото образование на двамата братя и кариерата на Методий във военните среди. Не знаем светското му име. Методий е името, при замонашаването му (вероятно през 855г.) На младини Методий е назначен за върховен управител на византийската област, населена със славяни. Предполага се, че е била в близост до Солун по долината на Струма.

Какъв е славянския език на солунчани тогава? С точни методи езикознанието доказва, че езикът на солунските славяни е един от старобългарските диалекти. Така че Кирил и Методий са владеели старобългарски език. Него издигат до висотата на книжовен език, когато съставят азбуката и превеждат богослужбени и юридически книги. Тогава, през IX в., близостта между славянските езици е още голяма и старобългарските книги са били разбираеми за всички племена. На старобългарски език са и поетичните и химническите творби, оригинално дело на солунските братя. Опазените старинни преписи убедително го доказват.

Можем да си дадем сметка какъв граждански подвиг са извършили славянските апостоли, когато оставят удобствата и кариерата си на византийски сановници и приемат изпитанията на учителството. Те започват подготовката на славянските книги, когато България е още езическа, но политическите планове на императрица Теодора и на Михаил III за покръстването ѝ са били вече на зряла възраст. Поканата на славянския княз Ростислав идва по-рано и през 863 г. солунските братя предприемат първата си славянска мисия, като тръгват за Великоморавия заедно с близките си помощници младите славяни българи (знаем само техните духовнически имена – Климент, Наум, Ангеларий и др.) Там, във Великоморавия, се утвърждава славянският църковен ритуал и писмената култура. Но това са области в обсега на римската църква. Историческата дързост на славянските апостоли бива посрещната от тамошното духовенство с огромна омраза, с брутални и хитри противодействия. Срещу славянската мисия западните духовници издигат постулата, че само на три езика може да се извършва християнския религиозен обряд – доктрина, наречена от Кирил “триезична ерес”, “пилатовщина”, и разобличена от него блестящо на диспут във Венеция.

Победата на триезичниците на Запад е историческо завоевание на Кирил и Методий, равно на най-големите духовни победи на човечеството, защото се открива на всички народи да творят култура на своя език. Това не е еднократен акт, а всекидневна битка, която прекъсва живота на Кирил в Рим и на Методий във Великоморавия – далеч от родината им. За това стълкновение са запазени документални свидетелства в папските и архиепископските архиви. Но те отразяват ходовете на разпавии, клевети и обвинения, многократни оправдания и временни затишия. А човешкият подвиг на Кирил и Методий в историческия му мащаб, саможертвата им за славянското дело са отразени само в посветените им славянски жития и служби.

Славянските творби за Кирил и Методий не са исторически документи, а литература. Доказана е тяхната близост до автентичните черти на историческите лица, достоверността им за най-напрегнатите случки и събития. Но определящи за стила и композицията им, за изграждането на образите са литературните изисквания на епохата. Сред тях са пространните житиета на Кирил и Методий (Панонските легенди). Те са цялостен разказ за живота им. Тука ще цитираме беседата на Константин Философ срещу поклонниците на триезичната догма.

“Когато беше във Венеция, насъбраха се срещу него епископи, попове и черноризци, като врани срещу сокол, и повдигнаха триезичната ерес, като казаха: “Кажете ни, човече, как ти измисляш сега книги за славяните и ги учиш? Досега никой не е изнамирал (такива книги) – нито апостолите, нито римският папа, нито Григорий Богослов, нито Йероним, нито августин. Ние знаем само три езика, на които подобава да се слави бог с книги: еврейски, гръцки, латински”. А философът им отговори: “Не пада ли от бога дъжд еднакво за всички? Също и слънцето не грее ли еднакво на всички? Не дишаме ли всички еднакво въздух? Как вие не се срамувате, като определяте само три езика, а искате всички други племена и народи да бъдат слепи и глухи? Кажете ми: дали смятате бога за безсилен, та да не може да даде това, или го смятате за завистлив, та не иска (да го даде)? Ние пък знаем много народи, които имат книги и въздават слава на бога всеки на своя език. Известно е, че такива са арменците, персите, абазгите, иверите, сугдите, готите, аварите, тирсите, хазарите, арабите, египтяните, сирийците и много други. Ако не искате да разберете от тези (примери), то поне от Писанието познайте божията воля. Давид се провиква и казва: “Възпейте бога, цяла земя, възпейте Господу песен нова”... И пак: “Хвалете Господа всички народи, прославяйте го всички люде”. И пак: “Всичко що диша, да хвали Господа.” В Евангелието пък е казано “А на всички ония, които го приеха, даде възможност да станат чедра Божии.” ... Матей пък казва: “Даде ми се всяка власт на небето и на земята; и тъй, идете и научете всички народи...” Също и Марко: “Идете по целия свят и проповядвайте Евангелието на всички твари”... “Горко вам книжници и фарисеи, лицемери, задето затваряте царството небесно пред човечите, защото нито вие влизате, нито пускате ония, които искат да влязат в него.” И пак: “Горко вам, книжници, задето взехте ключовете на познанието: сами не влязохте и на желаещите да влязат пречите..” А към коринтяните апостол Павел казва: “...А сега, ще ви принесе... Също и бездушните предмети, които издават звук – било пищялки, било гусли – ако не покажат различие в свирнята, как ще се разбере това, което се тръби или се свири? Защото, ако тръбата издаваше неопределен глас, кой ще се готви за битка? Така и вие, ако изговаряте с езика си неразбрани думи, как ще се разбере това, което говорите? Тогава ще говорите на

вятъра. Толкова например различни думи има на света и нито една от тях не е без смисъл; ако аз не разбирам смисъла на думите, ще бъда чужденец за говорещия, а и говорещия ще бъде за мене чужденец... Ако се моля на (непознат) език, духът ми се моли, но умът ми става безплоден. И тъй, какво? Ще се моля с дух, но ще се моля и с ум: ще пея с дух, но ще пея и с ум... в църквата предпочитам да кажа пет думи разбрани, за да поуча другите, нежели хиляда думи на (непознат) език...” С тези думи и други по-силни ги посрами, остави ги и си отиде.”

Казаното от Константин Философ има непреходна стойност и до днес. Думите казани както от него така и от неговите противници с пълно основание могат да се повторят и днес, в пререканията между ония които отстояват правото си на идентичност, на свой език, писмо, култура, традиция и ония които се опитват да им наложат чужда идентичност.

Ботев за българо-сръбските отношения

Има неща които не са се променили в последните два века. Историческите сравнения понякога са необходими за да се разберат причините на днешните ни трудности. Ето защо, отбелязвайки 2 юни деня на Ботевата смърт, си струва да прочетем отново статиите на Ботев, които той през 1875 година е писал като редактор на в. “Знаме” полемизирайки с редактора на сръбския вестник “Исток”.

До редакцията на сръбския вестник “Исток”

В статията си “Шпијунлуци и инквизиције бугарске” вие така нахално и гнуснаво клеветите българския народ, неговата екзархия и нас самите, щото никак не ще да бъде тактично от наша страна, ако ви замине само с едно просто презрение. Ние знаеме де ви стяга ботушът, знаеме какви побуждения са ви накарали да псувате и да клеветите българския народ, знаеме кои сте и какви сте, затова, като отговаряме вам, ние никак не имаме пред очите си само вашата редакция и вашият дописник, а сичката оная патриотическа сволоч, на която в кратуните се ритат конете на Душана и на която целта е да разиграе тие коне насякъде, дето само се чуе сръбското (Драгашевичевото) “помози бог”. Ние твърде добре знаеме, че вие сте сляпо оръдие на тая “сволоч”, но за да опазиме своето достолепие, ние ще се обърнеме към вас, като към нейни представители, ако в това също време и строго да ви отделяме от сръбския народ и от неговите честни и искрени синове.

С вашият отговор на статията, писана от българските ученици в Белград и поместена във в. “Будућност”, и в статията си “Шпијунлуци и инквизиције бугарске” вие искате да кажете, че българския народ, а особено неговата екзархия, се старае да побългари “нешащните сърби в Стара Сърбия и в Македония,” и за това употребява шпионства, предателства, насилия и всякакъв вид инквизиции: вие негодувате против своето правителство, т.е. против сами себе си (ние не виждаме никаква разлика между вашата политика и политиката на разни Ристичевци и Мариновичевци), затова че то харчи пари за възпитанието на няколко души българчета, които вие искате да направите последователи на Милоша Милоевича, а тие, напротив, стават ваши противници и преследват вашите добри намерения; вие, най-после, казвате, че ние и “Източно време” в секи един брой сме писали пасквили против Сърбия и против нейната пропаганда, и че не искате да отговаряте на тие пасквили, защото нашите неприятели това и чакат – да видят раздор между назе, за да извикат, че ние сме неспособни за свобода.

На обвинението, което вие отправяте към българите и към екзархията, ние ще да ви отговорим, че то е безсовестна и умишлена клевета, която вие употребявате, за да заглушите роптанията ни против оная пропаганда, която е основана от самия Блазнавац и която вашето правителство поддържа и досега. Разбира се, вам е твърде неприятно да виждате някакъв си оплот против тая пропаганда и някаква си неблагодарност към вашите братствени постъпки, но какво да се прави? И у българският народ се намират такива “шпиони”, които мислят, че в Охрида и във Велес не живеят сърби, и че Видин и Кюстендил не влазят нито в географическите, нито в етнографическите граници на Стара Сърбия. А ако екзархията прави шпионлъци и насилва сърбите да приемат българизмът или, по вашему, татаризмът (пусти филолози!), то кажете ни

молиме ви се, от кога е тя захванала да прави това? Ако е захванала отскоро, то защо вие и вашето правителство я гледате с лошаво око още във времето на нейното съставяне и съветувахте българските патриоти да се не карат с вожделените Видовданови елини? А ако е правила това още от началото на своето учредяване, то защо мълчехте досега? И в единът, и в другия случай се прозъбва вашата неискреност и вашите нечисти намерения. Вие и вашето правителство не съчувствувахте на екзархията, защото знаехте, че рано или късно тя ще да запази своя народ от безумните постъпки на шарлатанската Милош Милоевичева компания и ще да подреже крилата на оная паднала и гнуснава пропаганда, за която вашето правителство е харчило и харчи такава огромна сума. Но вие мълчехте досега, защото екзархията беше още безсилна да направи това и защото на сичките наши оплаквания от вашите подлости имаше кой да отговаря вместо вас. На сяко едно оплакване против вас чрез цариградския печат “Независимост” се отзоваваше или с мълчание, или с подобни сарказми: “Олеле, мамко, потурчиха ни! Олеле, мамко, погърчиха ни! Олеле, мамко, посърбиха ни! А сега вече, когато вашите клеци посрещнаха навсякъде спънки и протести, то вие изменихте и тонът си, и тактиката си. Вместо да продължавате тихо и мълчешката да си плетете кошницата на сметка на вашите поробени братя, вие се развикахте, разкряхтахте и обявихте война на оние, които ви разбраха вече кои сте и какви сте, така щото оние обвинения, които се падаха вам и на вашето неискрено правителство, вие ги обърнахте към своите “браћа бугаре”. Преди малко, т.е. преди “отвореното писмо” към Мариновича и преди да млъкне вашата “Независимост”, вие ни пеехте съвсем друга песен – песента на братството и на единството; а сега ни наричате шпиони, предатели и инквизитори. Как да си обясниме тие хамелеоновски убеждения? Разбираме защо е твърде тежко да виждате, че даже и тие, които вие сте прибрали и сте им дали комат хляб и парче образование, разбраха вече вашите цели и намерения, излъгаха ви в надеждите да ги направите последователи на Милош Милоевича. Но кой ви е крив? Види се, че историята на тоя африкански сърбин, мъдруванията на архимандрита Пелагича и етнографията на Костадин Драгашевича, т.е. учени на вашата официална наука, не са могли да направят ни едного българина до такава степен подъл и безумен, щото за комат хляб да продаде баща си и майка си и да стане орудие на своите неприятели. А не това ли вие искахте от своите български възпитаници и патриоти, като ги наричате шпиони и предатели на сърбизмът? Струва ни се, че това вие искате и от назе, като говорите, че “Знаме” и “Източно време” не пропусчат брой да не напишат някакъв си пасквил против сърбите и против тяхната “права пропаганда”. Срамота е, господа! Срамота е! Но ние и нашата емиграция ви познаваме кои сте и какви сте и ще да се повърнеме да ви докажеме, пасквили ли ние пишеме или гола истина. Но, молиме ви, барем назе недейте нарича шпиони и предатели.

(Знаме, г. I брой 17 от 23 май 1875 г.)

До редакцията на в. “Исток”

После отговорът ни на поместената във вашият лист статия, под заглавие “Шпијунлуци и инквизиције бугарске”, ние така и мислехме, че ще да млъкнете или ще да измените тонът на своите глупости. Това вие оправдавате с вашите няколко реда, поместени в 53 брой на листът ви и отправени собствено към нас. Но в своят отговор ние мислиме, че не сме “лупали по ветру”, а сме “лупали” вас и вашето правителство, затова доста тактично ще бъде от наша страна, ако и тоя път отговориме на вашите няколко реда. Ние не бягаме от разяснения и полемика: ние сме демократи, затова можеме да нагазиме калта и да видиме какво правите вие там, затъпкани от общественото мнение на сръбската интелигенция.

Слушайте. Вие казвате, че в статията “Шпијунлуци и инквизиције бугарске” вие сте ни навождали факти, а ние сме ви псували и в същото време сме нападали на Сърбия, на Русия, и на сичко онова, което сам народът желяе. (Кой народ, нашият ли?) Нам не ни позволява мястото да приведеме сичките ваши филологически и етнографически бълвочи, с които беше пълна вашата статия, сичките гнусотии и клевети, които вие отправяте не само към екзархията, но и към сичкият български народ, и да ви покажеме кой от нас е псувал – вие или ние. Но ние приемаме на минута това обвинение, за да ви докажеме, че за горекананата статия вие заслужавате не само псувни, но даже и лудница. Вие ни навождате факти, в които обвинявате българите и тяхната екзархия в това, че употребявали шпионства и инквизици, за да побългаряват нещастните сърби в Турция, и казвате, че ние ви не отговаряме на фактите, а ви псуваме. Добре, как искате вие да отговаряме на подобни факти, които вие сами основавате на филологическото безумие на Милоша Милоевича: че на Балканския полуостров от памтивека още са живеели сърби, а само 200 хиляди

българо-татари дошли и в късо едно време побългарили тие сърби? Как искате вие да отговорим на тие факти, когато тяхното филологическо безумие е облечено във форма на политически тенденции, т.е. когато и вие, и вашето правителство се стремите, щото действително на Балканския полуостров да останат само 200 хиляди българи, или по вашему татари, а останалото да се посърби, т.е. пославянчи? На филологическото безумие умните хора отговарят със смях и презрение, а на политическия шарлатанизъм ние отговаряме с псувни и с негодувание: българският народ няма още друго оръжие. Но и в това отношение ние се покажем много по деликатни от вас. Ние не псувахме (както правите вие) нито сръбския народ, нито сръбската интелигенция, нито свестните сръбски патриоти, а нападнахме само на оная патриотическа сволоч, “на която в кратуните се ритат конете на Душана и на която целта е да разиграе тие коне навсякъде, дето само се чуе сръбското (Драгашевичевото) “помози бог”. Ние не сме криви, че в тая патриотическа сволоч влазят и вие, и вашето правителство, и една доста голяма част от вашите “изображени мужеве”. А това ние направихме затова, за да ви покажем, че нашата емиграция знае какви причини са ви накарали да повдигнете такъв шум против екзархията и такива клевети против народът. Вам беше твърде приятно да ни пеете от една страна медоточивата песен на братството и на съединението и да ни лъжете с добрите намерения на “южнославянският Пиомонт”, а от друга страна да сеете прозелитизъм в западните краища на нашето отечество и да плетете своята етнографическа и политическа кошница. Но екзархията, която вие още от начало гледахте накриво, ви препречи път, емиграцията, която вие експлоатирахте още в 1862 г. и досега, чрез дълъг и горчив опит ви позна кои сте и какви сте; а българския народ, когото вие сте лъгали още от началото на своето освобождение, отвърна от вас очите си, както отвърна и своите надежди.

Разбира се, че после сичкото това екзархията трябваше да стане за вас сборище от шпиони и от инквизитори, емиграцията – чета от бозаджии вагабонти, а народът (който по вашему не е повече от 200 хиляди) – татарско племе, което, за да се освободи от турците, трябва по-напред да се посърби. Докажете ни, че вие и вашето правителство не мислите така. Тогава защо говорите, че ние ви псуваме и че не отговаряме на вашите факти? За да отговорим и опровергаем вашите факти, вие трябва да ни обясните до де именно се простират вашите етнографически граници на юг и кои места влазят в границите на вашата Стара Сърбия; защото, по нашите географически и етнографически понятия, ние виждаме, че фактите, които ни навождате, говорят повечето за наша полза, т.е. че не екзархията насилва сърбите да приемат българизмът, а вие и вашето правителство правите това с българския елемент в Македония. Ето например, ние не можеме да си обясниме това ваше оплакване: “През май месец тая година владиката Дамаскин заедно с мюдюринът е затворил училището (сръбското, разбира се, р.) във Велес и е изгонил учениците.” Велес сръбски варош ли е? Велес влазя в границите на вашата Стара Сърбия? Ние имаме глупост да мислиме (тая глупост имат и Хилфердинг, и Каниц, и Григорович, и Липранди, и много други етнографи), че Велес е български град и че се намира в Македония; следователно, не вие трябва да се оплаквате, че владиката Дамаскин е затворил училището ви, а ние – че вашата пропаганда си е тикнала носът не в своя чорап. Не вие ли казвате, че “в интерес на сърбите и на българите е да се не прави насилие, а да се остави секи да мисли, да работи и да се учи така, както мисли да му е най-добре?” Какви свободомислящи хора! Тогава какво търси вашата пропаганда във Велес? И защо вашите учители възбуждат народът да не припознава екзархията? Или и това е псувня? А скандалът в Тетово забравихте ли? Но дордето ни отговорите на това, ние ще да резюмираме и другите свои псувни в няколко вопроса. Кажете ни, молиме ви се, не съществува ли в Белград цяло едно дружество патриоти, (това дружество ние наричаме сволоч), под председателството на “филологическият осел” Милоша Милоевича и не изпровожда ли това дружество пари, книги и учители в чисто български села и градове в Македония и в някои северозападни краища на България? Ако изпровожда, то каква е целта на тие громадни жертви – да просвети своите братия ли, или да сеете прозелитизъм между тях? Кажете ни, не е ли основано това дружество от Блазнаваца и не поддържа ли се то както нравствено, така и материално от вашето “пиомонстко” правителство? Ако е така, то неговата цел не е ли да докаже на дело, че наистина на Балканския полуостров живеят само сърби? Отговорете ни на тие важни за нас вопросы, и ние ще да ви докажем в следующия брой на “Знаме” защо ние нападаме “на Сърбия, на Русия и на сичкото онова, което сам народът желае”, и ще да ви докажем, че народът не желае това което му правите и вие, и вашето правителство и не слуша вече оние, които са го лъгали до вчера.

(Знаме, г. I, брой 20 от 29 юни 1875)

Заточени по Версай

Пише: Ангел Джонев

Излезе от печат книгата на Иван Николов – “Българите в Югославия – последните версайски заточеници”. Ив. Николов е известен поет, журналист и председател на българския Културно-информационен център “Цариброд” в Босилеград. Освен поетичните проявления, събрани досега в три стихосбирки, той редактира единственото босилеградско периодично списание “Бюлетин”, спряно по време на косовската криза, но оцеляло от превратностите на югославската политика.

Книгата е структурирана в пет глави, като започва с кратък увод. Самото заглавие подсказва и основната тема – положението на българите в Югославия след решението на Версайските миротворци през 1919 г. и перспективите за тях през XXI век. Авторът поставя и своята задача, която характеризира като опит да разгледа положението на българското малцинство в Югославия, “с цел да се изнамерят оптимални решения за нашето нормално развитие, паралелно и според изискванията на съвременния свят”.

В първа глава накратко е проследена сръбската завоевателна политика към Югозападните български земи през средните векове и през XIX – началото на XX век, повлияна от великосърбизма, очертан от Гарашанин и теорията за македонска нация, провокирана от Стоян Новакович. Проследено е създаването на държавата Югославия и заложеният в нейното съзидание разпад. Отделно е охарактеризирана политиката на България и на Великите сили в този период. Николов структурира изложението си върху тези три фактора и целият му исторически анализ е подчинен на тази схема. В резултат на успешна политика, подкрепена от силите победителки, се появява Западнопокраинският въпрос през 1919 г. и е създадено българско малцинство в Югославия, заключава авторът.

Втора и трета глава разглеждат положението на малцинството в Кралска и Федеративна Югославия. Непосредствено след присъединяването на Западните покрайнини към новата държава, тук е наложена система на асимилация с различни форми на проявление, но с цел българите да станат сърби. Ив. Николов анализира както методите на завоевателя, така и формите на съпротива на малцинството, обединено в бежански организации в България и революционна, с прояви в цяла Югославия. Верен на поставената структура, проследява опитите на българската държава да подобри положението на своите сънародници в този край и политиката на Великите сили. Отделено е място на периода на освобождение на Западните покрайнини (1941-1944г.), придружен, по думите на автора, от “краткотраен икономически и културен възход”. Вплетено е и партизанското движение, подчинено в района на БКП, като прелюдия на комунистическото управление в двете съседни държави. Въпреки възстановяването на предвоенното статукво, идеологическата близост между управляващите в Югославия и България комунисти определя кратковременния период на позитивно развитие на края, според автора. В периода след Втората световна война идеята за федерация поставя района в ролята на разменна монета между двете съседни страни, но промяната в геополитическата ситуация дългосрочно обуславя югославското владичество с характерните за него форми и методи. Между тях Николов извежда асимилационните методи, които, в сравнение с предвоенните са по-перфидни. Според него всички форми на асимилация са подчинени на целта за обезбългаряване на края, като го “учудва безразличието на България”.

Четвърта глава е отделена на проблемите на българското малцинство в разпадаща се Югославия. На фона на промените в глобален мащаб, авторът разглежда новите дадености и тенденции сред българите от Западните покрайнини. Отделено е значително място на опита да се създаде национална българска партия като основен защитник на интересите на малцинството. Тази структура наречена Демократичен съюз на българите в Югославия, на която Николов е един от създателите и духовните творци, според него “трябва да стане истински носител на демокрацията и издигането на демократичната култура на малцинството до такова равнище, от което то може да избира и сменя всяка власт, за да я кара тя да се бори за интересите му”. Като непосредствен участник в нея, авторът не спестява критиките си по отношение на провежданата политика и резултатите. Всичко това е вплетено в развитието на отношенията между Югославия и България и световната общност, последните две в качествено нова роля на защитници на правата на българското малцинство.

В последната глава, озаглавена “Българското малцинство в XXI век”, Ив. Николов, на базата на историческия анализ, предлага възможности за развитие на българите в Югославия. Константно са поставени съвременните световни тенденции, очертали се за решаване на националните проблеми, и е констатиран все още двойният стандарт при боравенето с колективни човешки права на малцинствата. Към трите основни фактора – политиката на Югославия, на България и на европейските Велики сили, авторът прибавя още два – американското присъствие на Балканите и състоянието на духовността на българското малцинство и на базата на подробен анализ прави своите изводи. При разпадането на остатъчна Югославия, с което изчезва юридическия субект подписал Ньойския договор, е възможно, според Николов, неговата ревизия и “връщане

на Западните покрайнини”. Той обаче вижда много пречки, между които неясното отношение на международната общност към тези проблеми и липсата на готовност на България да постави въпроса по този начин. Николов предлага свое решение на проблема, задоволително за всички фактори: - “... смятаме, че оптималното решение за българското малцинство в Западните покрайнини за следващите две-три десетилетия е да му бъде наложена автономия с елементи на кондоминиум (с международно участие)”. Достигнал до тази идея, той я развива последователно и определя структурата и функциите на автономната власт. Достигнал до спасителния за него бряг – автономното управление на Западните покрайнини, той го противопоставя на възможността този район да се превърне в поредната кризисна точка на Балканите, от което губят всички.

Умелото боравене с историческите факти за създаване на българското малцинство в Югославия, развитието му, както и със съвременните международни договори за защита на малцинствените права, повишават качеството на книгата и я превръщат в своеобразна програма за решаване на Западнопокраинския въпрос. Необходимостта от неговото разрешаване е факт. Факт е и възможния път, ясно прокламиран в книгата “Българите в Югославия – последните версайски заточеници”. Перспективите извън нея са или пълна асимилация на българското малцинство в Югославия, стремеж на великосърбизма, или превръщане на въпроса в постоянна ябълка на раздора в българско-югославските отношения. На Балканите, за съжаление, рационалните решения трудно се реализират, но все пак факт е мирното връщане на Южна Добруджа от Румъния на България през 1940 г. Компромис, решил националния проблем между двете съседни страни. Книгата на Иван Николов дава много възможности за разумни политики и очертава реалности от неразумна политика. По кой път на разрешаване на Западнопокраинския въпрос ще се върви, е трудно да се отговори, но насието донесе горчиви плодове в Югославия и подобно решение е най-нежелателното.

Сегашната “демокрация” е като предишната

Димитър Димитров Треперски

Изминаха почти две години от падането на режима на Милошевич. През това време значително се стопи надеждата, вярата и ентузиазма на много млади хора които вярваха в “демократизацията” на Сърбия, решаването на националните проблеми и по-добър живот. Промени няма. Значи, истинската причина не е била само в Милошевич като личност, но в системата която още произвежда десетки и стотици хиляди Милошевичевци. Тази система още мачка свободния дух, предприемачеството и волята на работливите и предприемчивите и същевременно в системата на управлението поставя разни обществени паразити. Навсякъде виждаме как корумпирани държавни служители живеят богато и охолно, а хора които искат да работят и да живеят от собствен труд и работа са подложени на безмилостно ограбване от една корумпирана система каквато няма никъде по света. С такъв начин на поведение, сигурен съм, тази държава няма никакво бъдеще.

Имам пълно морално право да говоря за това, защото вече десетилетия наред и аз и семейството ми сме подложени на натиск заради това, че се застъпваме за правата и интересите на българите в Югославия. Сравнявайки натиска преди и сега, мога да кажа, че сега е още по-лошо от преди.

По време на ембаргото 1994-95 година много близки на властта хора забогатяха от контрабандата на горива. Нас, които и тогава и днес ни бяха прогласили за “вражески елементи” продължават да ни ограбват двойно и тройно.

Както на мнозина е известно, имам частна автотранспортна фирма (която на всичкото отгоре се казва и “Българче”), и поради липса на гориво бях принуден да отивам да зареждам камиона си в България. Докато големите “сръбски патриоти” контрабандисти необезпокоявано минаваха границата и осъществяваха огромни печалби с контрабандата на горива, аз плащах мито на всеки внесен литър. В личния си архив имам над 150 квитанции за заплатено мито на обща сума около 15 000 ДМ. А когато с това внесено гориво осъществявах някаква печалба, държавата ме съсипваше с баснословни данъци които, сигурен съм, никой друг в Босилеград освен мен не е плащал. Това беше начинът с който властта се опитваше да ме “вразумява” като “вражески елемент и български националист”. Искам да знам колко данък са заплатили по това време “сръбските патриоти”- борци за Велика Сърбия и поклонници на режима на Милошевич, и колко в сравнение с мен, под еднакви условия, плащат днешните “демократи”.

Интересно е, че по време на НАТО бомбардировките военните власти побързаха да ми вземат камиона за военни нужди и след войната ми го върнаха в доста окаяно състояние, но и до днес нищо не ми платиха за това. Големите “сръбски патриоти” отново се измъкнаха без нищо.

През 2001 година аз платих на държавата 140 000 динара данъци. За първото тримесечие на 2002 платих още около 42 000 динара. В данъчното управление в Босилеград съм един от най-редовните данъкоплатци. В професията си съм също един от най-добрите. Въпреки всичко това, данъчните органи правят всичко възможно да ме съсипят икономически. Това очевидно не е случайно.

Именно за това искам да отворя един много важен въпрос. Защо всички ние, които по един или друг начин се застъпваме за правата и интересите на малцинството, все още сме обект на специална обработка и репресии от страна на сегашната “нова демократична власт?” Защо някой все още злоупотребява със законите и властта, за да ни застрашава и спира борбата ни за промени, за повече свобода, за повече демокрация и икономически просперитет, вместо точно обратното – да ни насърчава?

Искам да наведе няколко случки, с които на собствен пример да покажа начините и средствата с които властта съсипва и дискредитира хората които се противопоставят на официалната политика и защитават правата и интересите на българското малцинство.

По време на по-предишните избори, връщайки се късно през нощта от работа, видях на оградата на къщата си залепен афиш на Сръбската радикална партия. Разбрах, че това беше явна подигравка с името ми и честта ми и същия миг скъсах афиша и го хвърлих. Малко се поскарахме с комшията Иван Алексов – водач на сръбските радикали и бивш зам. министър в Правителството на Сърбия. Няколко дни след това, докато обядвах в едно кафене във Владичин Хан, най-нахално и невъзпитано на масата ми се натресе Александар Янич, депутат от Сръбската радикална партия и надут и назидателно ме попита аз ли съм тоя дето късам афишите на Радикалната партия. Отговорих му както се полага, но след известно време един приятел ме предупреди, че вече няма спокойно да мина през Владичин Хан. И за съжаление, се оказа прав.

На 13. 08. 1999 година пътувайки с камиона си от Босилеград за Враня, във Владичин Хан се отбих вдясно и спрях на пътя с включена сигнализация и двигател, за да си купя закуска от една будка. Връщайки се обратно в камиона, когато вече затварях вратата на кабината, започна да ме изпреварва едно “Юго” и то тъкмо в момента когато от противоположната посока идваха две коли. За да избегне удара, водача на “Югото” странично се приближи, удари във вратата на камиона като едва не ми откъсна краката и със счупено предно стъкло, даде гас и избяга от мястото на произшествието. Наоколо нямаше полиция, аз изчаках няколко минути и също напуснах мястото на произшествието защото там не можеше да се стои повече поради движението. Чак при бензиностанцията във Владичин Хан ме спря полицаи и аз дадох показанията си. Два месеца след това срещу мен бе заведено дело за нарушение на безопасността на движението, а водача на “Югото”, сърбинът Никола Аризанович, заведе срещу мен гражданско дело за счупеното стъкло.

След дълги и отегчителни правосъдни процедури Общинския съд във Владичин Хан ме изкара виновен, и ми наложи една тежка глоба от около 16 000 динара. През цялото време си личеше, че делото не се води нито за предното счупено стъкло на “Югото” за което и днес не се чувствавам виновен, нито за безопасността на пътя за което като професионален водач на МПС знам всичко каквото трябва да се знае. През цялото време някой над правосъдието се опитваше на всяка цена да осъди “вражеския елемент” и “българинът който иска в Сърбия да се учи на български език”, както неведнъж чувах да подмятат зад гърба ми.

Тази година през февруари, на същото място във Владичин Хан, но в обратната посока (и пред къщата на въпросният Александър Янич) се връщах с камиона за Босилеград. Пътят беше заледен, по него нямаше нито пясък, нито сол, а аз отново се разминавах с колона погрешно паркирани коли (имаше знак забранено паркиране). От дясната страна още от есента имаше непокрита дупка, от ляво също имаше купчинка лед. От противоположната посока изведнъж се появи джип и разминавайки се с камиона се удари в задното ляво колело. Спрях и видях че малко съм преминал наляво. С водача на джипа се разбрахме аз да му платя щетата. Дойде полиция, но тъй като ние вече се бяхме разбрали, те обещаха че няма да завеждат дело за нарушение на безопасността на пътя защото очевидно имаше и други виновници. Въпреки обещанието на полицаите, актът за нарушение на безопасността на пътя дойде само на мен и съдията отново ме глоби с 1000 динара. Другите обстоятелств: пътната секция, погрешно паркираните коли, незащитените дупки, замръзналата вода която се изливаше на пътя – изобщо не бяха взети предвид. И тоя път останах с впечатлението че някой упорито ме преследва на всяка крачка.

На 21. 03. 1997 година за Босилеградска “Слога” докарах 8,6 тона брашно и трици от Панчево. По указанията на директора на “Слога” Иван Лазаров, половината от това брашно стоварих в магазина в село Радичевци, а другата половина в магазина в село Гложје. Брашното и триците били предназначени за

разплащане със селяните които тогава даваха добитък за брашно и други стоки. Много добре си спомням защото времето и пътят бяха лоши и аз на риск стигнах в Гложйе. Нямаше работници и аз помогнах на продавача Владимир Стойнев да стоварим чувалите с брашното и триците. Върнах се обратно в Босилеград и казах на директора, че съм завършил работата, той ми подписа документите, уредихме си сметката и с това всичко приключи. Впоследствие се установило, че това брашно било “изчезнало”.

През 2 000 година ме извикаха като свидетел да кажа дали наистина съм откарал тази стока в Гложйе. Пред съдията продавача Владимир Стойнев отрече аз да съм закарал брашното. Реагирах бурно, защото не можех да си представя, че в нашия край има човек който може да направи такова кривоклетство. След това, противно на всяка логика и закони, аз от свидетел се превърнах в обвиняем. Две години продължи делото срещу мен. Органите на МВР в Босилеград не проведеха никакво разследване по случая. Някой очевидно си беше поставил за цел на всяка цена да ме дискредитира пред обществото като честен човек. Борих се докрай, плащах адвокати, и накрая пак ми дадоха една условна присъда която заедно със съдебните разноси излезе на сума около 40 000 динара. Явно, освен да ме дискредитира, някой си беше поставил за цел и финансово да ме съсипе. В момента делото се намира в процедура на обжалване, а аз се питам, защо ако наистина е имало елементи за обвинение, “Слога” не ми поиска сметка още на годишният попис в края на 1997 год., но трябваше да чака още четири години когато много неща се забравят и много документи стават излишни и непотребни?

И на края искам да попитам следното: Защо и днес, в ерата на демокрацията, един гражданин който редовно изпълнява всички свои задължения към държавата и който, както показват сумите които посочих, е твърде полезен за нея, трябва да бъде преследван и подозиран само заради това, че настоява да се спазват националните му права гарантирани с най-високият закон на страната – Конституцията? Защо един човек който със своя труд произвежда за себе си, за семейството, за държавата, и който се бори за икономически и духовен просперитет на града в който живее, който се бори за повече свобода и демокрация, трябва да бъде гражданин от втор и трет ред, и да не може да осъществи правото си на мирен и спокоен живот, за разлика от разни обществени паразити които си присвояват правото да бъдат над законите и над институциите? И как след всичко това човек да остане “лоялен” и по-нататък на една такава система?

Времето на последните мохикани

Пише: Новица Станков

Някогашната динамика на икономически растеж доведе до неконтролиран прилив на работна ръка от селата в градовете. Дали този процес е бил поставен на стабилни основи – е въпрос за сериозни социологически изследвания. Но едва ли има кой да ги направи.

Сега, когато безработицата чука на вратата, а разносните станаха по-големи от доходите, нараства напрежението във всекидневния живот и довежда до сериозни социално-психологически отклонения. Виждаме ги във всекидневните взаимоотношения между хората, които се движат от леки форми на раздражително поведение, до лична нетърпимост и открита агресия срещу всичко и срещу всички. Само корупцията и митото са на високо равнище – всичко останало е под всякакво равнище. Пазарната икономика все още не може да заживее, задълженията към инвеститорите нарастват, с една дума – икономиката ни е рухнала. Диагнозата показва, че спешно трябва да се предприеме някакво лечение, дори и когато няма надежда за пациента. Дали наистина няма надежда? В крайна сметка може би – да. Едно е очевидно – всичко дълбоко затъва.

Ако в едно общество повечето от хората се нуждаят от социална помощ, не може да има социален мир. Опасността от социални вълнения никак не е за пренебрегване. Надеждите и еуфорията след 5 октомври 2000 година като че ли са излъгани. Покрай предишните, днес хората си задават и други, още по-неудобни въпроси. Политиците като че ли не си дават сметка за последствията. Агонията продължава, а хората като че ли имат нужда от нови заблуждения на които искат да вярват, и никак не искат да се изправят срещу реалността. Никакви предупреждения, колкото и да са основателни, не помагат. Няма прагматичен подход. Никой не иска да поеме горещият картоф.

Специално на нас ни се налага незабавно да си променим начина на мисленето и поведението. Защото съществува реална опасност и ние да потънем в размякнатата почва под нас. Решенията трябва да се търсят и извън рамките на общите правила.

Много неща са вече безвъзвратно загубени. “Бялата чума” помита всичко пред нас. Няма да открием топла вода, ако внимателно проучим житейската философия на повечето наши момичета. За тях, рошавите ергени от Крива Фея и Божица с развален моравски акцент и някой разчукан “тристач” и отчаяни любители на бира и турбофолк са много по-привлекателни от някой Дукатчанин или Гложанин със усет за домакинска работа и желание да си тежи на мястото. Какво е бъдещето на тия млади хора?

Нямам нищо против тия момичета – те са продукт на една ценностна система която не от вчера ни се налага. Има разбирне и за любовта която не признава границите.

Още си спомням един августовски ден преди някоя година когато няколко кривофейци пребиха едва ли не на смърт две момчета от Горна Любата... А и Плочкият Преслап често ехти от “родолюбивите” четнически песни залейни със солидна доза алкохол. Парадоксално е, че всяка пета жена в Крива Фея по произход е от нашия край... Антон Дончев спокойно може да си напише още едно “Време разделно”.

Някой може да ми каже че смесвам нещата, но факт е, че селата ни се обезлюдиха. В село Барйе в началото на 21 век вече няма нито един човек. Всичко е застрашително пусто...

Във връзка с това, питам се кому се дават силните обещания за построяване на нови заводи у нас. Става дума за прочутата фабрика за питейна вода в Горна Ръжана. Откъде сега ще дойде работна ръка, когато младите хора в Ръжана могат да се изброят на пръстите на едната ръка? Добре, някой ще каже че могат да се ангажират хора от друга страна. Но дали доходите ще покрият разноските? Опасявам се, че вече е късно, може би не напълно късно, но е тука някъде. И така, смъртта приближава бавно, но сигурно. Днес Барйе, утре Плоча, в другиден... До някой последен мохиканец. А след него?... Адам и Ева!

Не очаквах толкова добро посрещане

Интервю с Борис Анастасов Джетич

Малцина са любителите на спорта в Босилеград които знаят, че един млад българин чийто произход е от село Паралово Босилеградско, Борис Анастасов Джетич, играе в баскетболния клуб на “Левски” - София. Той е роден на 12.12.1978 година в Будва. Баща му е от Паралово, майка му е черногорка.

Помолихме го да отговори на няколко въпроса за читателите на “Бюлетина”.

-Борисе, ти си вече близо една година в България. Какви бяха първите ти впечатления от България и от баскетболния клуб “Левски”?

Първите ми впечатления бяха много добри и продължават да бъдат хубави. Радвам се, че идването ми в България и постъпването ми в БК “Левски” може само да помогне при развитието ми като професионален баскетболист.

-Как се стигна до офертата с “Левски” и какво знаеше за БК “Левски”?

До офертата с БК “Левски” се стигна вследствие големите ми амбиции за професионално развитие. Безкрайно съм благодарен на приятелите си в България, тъй като успяха за сравнително кратък период да ми установят контакти с БК “Левски”. Впоследствие дойдох в България на двуседмична проба в Белмекен. Щастлив съм, че съм част от отбора на БК “Левски” макар че нямам подписан договор. Що се отнася до знанието ми за БК “Левски”, мога единствено да кажа, че още на първата ми среща с отбора – съотборниците ми подариха един безценен подарък, книга “Легенди за Левски”. С удоволствие я прочетох, дори ми се случва отново да посягам към нея. Смяя да твърдя че всеки ден, с всеки изминал мач научавам по един урок за “Левски”, за съотборниците си, за себе си.

-Приеха ли те съотборниците и кой сред баскетболистите на “Левски”, е сред близките ти приятели?

Да, много съм доволен от посрещането ми и твърдя, че целият отбор е едно голямо семейство, аз съм един член от това семейство с което много добре се разбираме, говорим си на “общ” език. Това е важно за мен и за самия отбор. Сплотеността в действията ни по време на мачове ни дава по-голям хъс за игра. Повтарям, че не очаквах толкова добро посрещане, професионално отношение и изобщо организация в спортно-техническо и всяко друго отношение. Не мога да дам конкретно име от съотборниците ми, поради

простата причина, че всеки един от тях заема своето място и е достатъчно силна личност и аз не мога да ги класирам.

-Суетен ли си и имаш ли някакъв специален ритуал преди всеки мач?

Не, не мисля че съм суетен. Нямам ритуал преди самия мач, просто успявам психически да се настроя за победа, за добра игра и успявам. Не отричам, че в свободното си време ходя на черква, защото там изпитвам уравновесението си и потребността от душевен мир, а също така се “зареждам” с енергия, по някакъв необясним за мен начин.

-Кой от изиграните досега мачове ще си спомняш завинаги?

Всеки изигран мач е оставил някаква следа (добра или лоша) в съзнанието ми и това е естествено. Обстоятелствата определят характера на запечатаните мигове от конкретния мач. Но, един от всички мачове, а именно мача с Ямболгас за Купата на България категорично е оставил у мен най-силно впечатление. Победата след този мач успя да ме настрои на най-оптимистично ниво.

-Как виждате бъдещата си кариера?

О, това наистина е въпрос на който не бих могъл да отговоря прецизно. Не бих искал да мечтая, макар че наистина би било чудесно да получа добра оферта. Онова което ме радва, е доброто ми здраве. Голяма част би могъл да окаже късметът. Мисля, че с баскетбола ще се занимавам още поне 5-6 години. След това, един бог знае...

-Плаши ли те конкуренцията?

Не, категорично не.

-Какво очакваш след края на сезона?

Онова което със сигурност очаквам да ми се случи е почивката. Чувствам се изморен и малко напрегнат. След почивката, ще се вслушам в мнението на треньорите ми, както и в личния си вътрешен глас. Много неща ме карат да бъда оптимист – играя в голям отбор и очаквам големи успехи.

-Какво би пожелал на феновете на “Левски”?

От свое име и от името на съотборниците ми – благодаря за проявеното разбирателство и подкрепа. Обещавам да не ги разочаровам и да допринасям със своя стил на игра, БК “Левски” да влезе в шампионската лига.

Интервюто взе: Бойчо Димитров

Роси Рос и нейното “Завръщане” в Босилеград

По повод IX-тия детски Великденски турнир по чупене на яйца в Босилеград на 6 май т.г. се проведе концерт-спектакъл който изпълниха българската естрадна звезда Роси Рос и прекрасни момичета от балетния състав “Хигия” с модерни танци. Отново със съдействие на Столична община София.

Роси Рос отговори на няколко въпроса за нашия “Бюлетин”.

- Твоите впечатления от днес?

Първо искам да кажа че тук много ми харесва. Имате невероятни деца, те отначало се притесняваха да излезнат на сцената, но след първите две изкачили се, ги последваха и другите и накрая просто нямаше място за всички, така всички се веселихме и всички се чувствахме радостни, и аз като творец който си обича работата, считам че децата бяха щастливи, а заедно с тях и аз бях щастлива.

-Кое те накара да станеш певица?

Просто аз самата си избрах тоя път, бях 4-5 годишна когато започнах да уча песни и ги пеех, без някой да ме кара на това нещо, а след това на лагери, празненства и подобни увеселения и винаги получавах награди, тогава за награди ми даваха книги. Много исках татко да ми купи китара, но той каза че няма да ми купи и аз учех четири години акордеон. Тогава аз взех от моите съученици една китара, научих няколко песни, изсвирих ги на баща ми и той ми купи най-скъпата китара. След 11 клас ми купиха много хубаво пиано и това беше плод на моите усилия и воля.

-В твоята фамилия имало ли е човек който да се е занимавал с музика?

Всички са музикални и всички са учили акордеони, и брат ми и сестра ми и всички пеят много хубаво, но само аз професионално се занимавам с музика. Първо учех класическо пеене и исках да стана оперна певица и за това моите родители нямаха нищо против. За естрада и дума неможеше да се издума, и затова свърших история и география. Днес не съжалявам, че не станах учителка. Затова пък когато пея пред деца се разбирам много добре с тях.

-Спомняш ли си за първия хонорар спечелен от музиката?

Това беше още когато бях студентка. Взеха ме от Кърджалийския драматичен театър и там изпълнявах една музикална роля, в спектакълът “Ритми и багри” и това продължи цели три години и затова време имах възможността да обиколя цяла България.

-Как попадна в телевизията?

Още с първата песен която записах на 5 август 1991 година и тази песен беше взета за новогодишна програма на националната телевизия, тогава направих първите клипове, така може би съм имала щастието още от самото начало да запиша песен в голямото студио с добри музиканти, но такива бяха и моите разбирания, в момента в който реших да се занимавам професионално с тая работа, когато готвя концерт или промоция на албум или го правя както трябва или въобще не се захващам с тая работа.

-Кога излезе първия ти албум?

1994 год. Първият ми издател е един от най-известните наши музиканти от група “Щурците” Петър Скендеров и това беше доста силно рамо за мене. Първия ми албум се казваше “Пътека”.

-А последният?

Последният е “Завръщане”, той е пети поред.

-“Завръщането” от къде е?

От Унгария, аз съм унгарска снаха и бях там почти две години в майчинство и той така символично навестява мойто идване от Унгария.

-Кой твой албум смяташ за най-силен?

Е, всеки албум си има силни песни... и стойности, аз още в първия албум имам песен от Недялко Йорданов и тя се казва “Отчуждени”. Ако ви я бях изпяла, тя щеше да звучи като че ли сега е измислена, сега изпяна. Има си песни които са силни и актуални и винаги ще бъдат такива.

-Как подбиращ песните си?

Никога не съм правила песен защото трябва да я направя, по-скоро повече съм се занимавала със записа на песента, но съм правила тази която ми харесва, която ме провокира по някакъв начин и мога спокойно да кажа че всяка моя песен има своя особена история в своето създаване.

-Кое първо пишеш –текста или музиката?

Досега беше така: първо имам текста, той ме провокира и после пиша музиката. Но това е сложен и труден процес, музиката се пише в един момент, в един миг, но докато ми дойде, понякога минават години.

-По-особено ли е чувството да пееш пред българи извън България, отколкото пред българи в България?

Да, много е вълнуващо и в интерес на истината, аз се колебаех кои песни да си избира, и избрах песни които да имат различна посока: и за децата, и за тинейджърите и за възрастните.

-Когато ти казаха, че отиваш в Босилеград, каква ти беше визията за този град?

Много се зарадвах, страхотно се зарадвах, но си го представях по друг начин, че няма да срещна хубави къщи, дори си носех и касетки защото си помислих, че може би нямате уредба за компактдискове, но всичко беше обратно на моите предположения. Босилеград е много хубаво градче за човек който като мен идва от вън. Имате хубава сцена, а това е много важно, когато идва професионалист, който трябва да се докаже и да оправдае реномето си.

Интервюто взе: Радко Стоянчов

IX Великденски турнир по чупене на яйца най-голямото шоу в Босилеград

Благодарение на семейство Димитрови от Босилеград и многобройните спонсори от града и България, Великденския турнир по чупене на яйца в изтеклите девет години се превърна в една хубава традиция и неповторима атракция за децата по повод Великденските празници. Тази година с рекорден брой деца – 205. С много положителни емоции, вълнения и стремеж към победа. На самият турнир бяха раздадени награди и подаръци за децата на обща стойност от 1000 евра. Главен спонсор тази година беше община Дупница която даде около половината от наградите и подаръците. Учениците от Основно училище “Христо Ботев” в село Крайници Дупнишко, изпратиха също много подаръци на Босилеградските деца и

поздравително писмо. Втората половина обезпечиха частните фирми от Босилеград, предприятието “Кодал”, и КИЦ “Цариброд”.

За културната програма на турнира се погрижи Столична община София която доведе българската естрадна звезда Роси Рос, актрисата Любов Павлова и момичета от балетна група “Хигия” които прекрасно забавляваха децата в паузите между състезанията с българска забавна музика, рецитали, модерни и латино-танци.

Главен организатор на турнира беше Александър Димитров, техническите работи на самия турнир провеждаха Александър Ковач, Стоян Александров, Мая Николова и Денис Йованович, а за спазването на регламента на турнира се грижеше жури съставено от хора от Ниш, София и Босилеград.

Самият турнир продължи два дни. Участниците бяха от 5 до 14 години. Според регламента, всеки участник трябва да донесе яйце което задължително трябва да е от кокошка, да не е подправяно, и победителят е длъжен да го изяде пред публиката. Освен за най-здрaво, децата могат да се състезават и за най-добре декорирано и най-оригинално яйце.

Тая година състезанието се проведе в два тура. На първия ден в спортната зала на училището се проведеха квалификациите за втория тур. За втория тур на другия ден се класираха 128 деца. Състезанието се проведе в Голямата зала на Културния център.

Целият турнир беше заснет от Кюстендилската кабелна телевизия “Колор” и репортаж от състезанието беше излъчен в Кюстендил. На самият турнир имаше победители, но не и победени, защото всички участници получиха Великденски подаръци. Освен основните награди за призовите места, бяха раздадени пет специални награди за най-декорирано и най-оригинално яйце.

Благодарение на това, че тази година Великденските празници съвпаднаха с Първомайските, много деца от вътрешността и Македония имаха възможност да участват на турнира и да споделят радостта си с приятелчетата си от Босилеград. Децата дошли от градове където културния живот е много по-богат, бяха истински въодушевени от организацията и оригиналността на самото състезание.

Куриозното бе, че на финала се срещнаха двамата братя Георги и Владимир Стоичкови от Добри дол, на 7 и 8 години. Георги отстъпи на Владимир. Победителят отнесе купата и златния медал както и първата награда – спортно колело. Победеният Георги взе сребърен медал, тротинет и разбира се, много сладкиши. Третия медал отнесе Мартин Георгиев.

В паузите певицата Роси Рос умело повдигаше настроението на публиката като изкарваше малчуганите на сцената да пеят заедно с нея.

Организаторът на турнира Александър Димитров обеща, че ще се стреми догодина Десетия юбилеен турнир да стане с международно участие и на него да участват деца и от градовете с които КИЦ Босилеград в изтеклите години създаде контакти в областта на културата.

Поздравително писмо от учениците на ОУ “Христо Ботев” с. Крайници

Скъпи сънародници от Босилеградско,

Само 63 километра разделят селото ни от вашия град. Разстоянието е само една от причините за близостта ни, която има своите дълбоки корени в нашето общо историческо минало, в езика, бита, народопсихологията ни. Изкуствените граници, поставени от великите държави, не могат да ни разделят. Всички ние искаме да живеем в мир и разбирателство, достойно да отстояваме човешките си права, да изградим красив и справедлив свят с подобаващи нравствени ценности.

Ние, българските деца, сме съпричастни с трудностите, които изпитвате във всекидневното оцеляване и сме готови за истинско приятелство. Искामе заедно да вървим по пътя на надеждата, да се радваме на постиженията в образованието, да преобразяваме света около нас, за да стане по-добър и по-красив. Взаимното опознаване, доверие и помощ са ни необходими, за да превърнем сътрудничеството си в приятелство.

Ние, учениците от ОУ “Христо Ботев”, с. Крайници, сърдечно Ви поздравяваме с най-светлия християнски празник – Великден! Нека християнските добродетели – вяра, надежда, любов укрепнат братството ни. Пожелаваме Ви много здраве и Весели празници!

Искрено ваши приятели –
учениците от ОУ “Христо Ботев”,
с. Крайници

Местната организация на пенсионерите в Райчиловци чествува празника св. св. Кирил и Методий

Пише: Ранко Каранфилов

На 24 май 2001г., Деня на славянските учители и просветители Кирил и Методий, бе формирана пенсионерската организация в село Райчиловци и останалите съседни села: Радичевци, Млекоминци, Рибарци, Брестница, Буцалево и Зли дол. На учредителното заседание бе взето решение пенсионерската организация да чества тази дата като свой празник с провеждане на тържествени събрания на изпълнителния съвет на местната организация и гости от сдружението на пенсионерите в Босилеград, представители на общината и ученици от основното училище в Босилеград и Райчиловци които да изнесат културни програми. Освен това ръководството на организацията намира за нужно да сътрудничи и с КИЦ “Цариброд” в Босилеград.

По случай първата годишнина от формирането на местната организация в Райчиловци е предвидено да се изнесе доклад за живота и дейността на основоположниците на славянската писменост и култура братята Кирил и Методий.

Използвам страниците на “Бюлетина” да припомня общите неща за създателите на славянската писменост двамата велики братя Кирил и Методий. Те живеят и работят в един извънредно важен в живота на славяните момент, когато се засилват борбите на източните и западните държави за политическо и културно господство над славянските народи. Братята Константин (Кирил) и Методий са родени в град Солун. Произхождат от видно семейство: баща им е бил военначалник на града. Константин е роден през 827 год., а брат му Методий – няколко години по-рано. Методий се отличавал със силна воля, организационни способности и практичен ум. Константин получил много добро образование. Бил много ученолюбив, завършил прочутата Магнаурска школа в Цариград и заради високото му образование и култура бил наречен Философ и получава твърде отговорни служби. Станал преподавател по философия в Магнаурската школа.

Съставянето на славянската азбука е най-бележитото дело което са извършили Кирил и Методий. Превеждат евангелието, апостолите и други църковни книги. С това те полагат началото на славянската писменост и укрепват славянската култура. Обемно е книжовното дело на братята Кирил и Методий. Кирил е създател на първата славянска азбука – глаголицата. Тази азбука той съставя въз основа на гръцкото бързописно писмо, като използва и някои други източни азбуки. Кирил строго държи сметка за славянските звукове, които липсват в гръцкия език. По-късно създават и тората славянска азбука – кирилицата, която постепенно измества глаголицата. С кирилицата си служат и днес българи, руси, сърби и македонци. Пренесена в Русия още през X век, кирилицата получава извънредно голямо разпространение.

В науката преобладава мнението, че Кирил създал глаголицата, а Климент Охридски – кирилицата, която бил наречена така в чест на учителя му Кирил. Животът и делото на Кирил и Методий имат извънредно голямо значение за развитието на славянските народи. Това значение се определя от обществената и книжовна дейност на братята. Чрез Кирило-Методиевото дело славянските народи по-лесно възприемат и укрепват християнската религия и свързаната с нея християнска култура, която за времето си била по-висш етап в развитието на европейските народи. Тяхното дело особено много спомогнало да се разпространи и укрепят християнството. Това става чрез учениците им които идват в България.

Чрез създадената славянска азбука и чрез първите славянски преводи Кирил и Методий полагат основите на славянската писменост и дават силен тласък на славянската култура. Те се вдъхновяват от демократичната и прогресивна идея – всеки народ да получи възможност за културно развитие. Тази възможност братята виждат в родния език – само родния език може да гарантира правилния и бърз културен развой на всеки отделен народ. Кирил и Методий се борят за равноправието на всички народи. Това е смел революционен принцип за Средновековието. Делото на Кирил и Методий има огромно общославянско значение. Кирил и Методий са създатели на литературния език на славяните в основата на който полагат

езика на славяните от соленските области. Тъкмо чрез този език те най-успешно работят за единството и сплотяването на всички славянски народи.

Всички славяни лесно разбирали Кирило-Методиевия език и си служели с него за своите нужди в живота. Тяхното дело играе важна роля в политическия и културен живот на славяните. Братята просветители станали символ на славянската солидарност, знаме на смела борба за славянското единство.

Уморен от много труд и грижи във връзка с толкова отговорните мисли и особено изтощен от напрегната борба с немското духовенство, в началото на 869 година Константин се разболява. Той пада на легло и когато усеща, че смъртта му приближава, приел монашеското име Кирил. Така след упорита и пламенна борба в защита на славянската писменост, дело на неговия ум и труд, през 869 година той умира на 42 годишна възраст. До последния миг на живота си Кирил мисли за успеха на славянската култура, за нейното запазване, за културния възход на славяните. На брат си Методий и на учениците си оставя завет – твърдо да бранят славянската писменост. Методий продължава общото дело, което дотогава вършил с брат си Кирил. Методий продължава книжовните си занимания, като се залавя да довърши превода на свещените книги. Всред усилената си борба с немско-латинското духовенство и с немските феодали, всред постоянни грижи по укрепване на славянската писменост Методий умрял на 6 април 885 година в град Велеград в Моравия. Смъртта на Методий дава повод на враговете на славянската писменост да започнат решителни действия за нейното унищожаване.

Иван Кънев рисува Босилеград

Изложбата, която откри в Кафе – галерия “Източна порта” (подлез между президентството и Министерски съвет) художникът Иван Кънев е резултат от миналогодишното му пребиваване в Босилеград и е един творчески отчет на автора. Пейзажът е жанр, който изисква много талант и знания, за да се измъкнеш от шаблона и да дадеш характер на добре познатата майка земя. Това потвърждава и поредната изява на художника. Повечето му работи са архитектурни пейзажи, т.е. негови персонажи са къщите или по-точно портретите им в естествената среда на малкия град, най-често сред зеленина, обляни в слънце. Зрителите, които помнят пейзажите на Иван Кънев от “време оно” неминуемо отчитат все по-нарастващата сила и роля на светлината в неговото творчество. С годините тя се концентрира върху картините му. Тя изважда на повърхността интензивността на зеленината, на белотата на къщите, на синевата на простора. Изкуството на Иван Кънев се приобщава към школата на европейския синтетичен реализъм, който се разгръща още в 30 –те години на миналия век. В българското изкуство той продължава традицията на цяло едно изявено поколение от това време. Художникът неотклонно върви по своя път и не прави резки завои. Той търси да обхване в синтетичен обем и цвят видяната, по-точно усетена сред природата трайна, проста красота и сила. Освен маслените бои, художникът използва напоследък изключително възможностите на пастела, който при него е с търсена плътност и звучност близка до класическата техника на живописиста.

В показаните на изложбата творби бие пулсът на босилеградската земя. В нея авторът е открил прелестта на един свят, в който живее българщината.

Снежана Карлуковска, в-к “Дума”

Успешна изява на Босилеградски деца в София

Олимпийския клуб на Националната спортна академия и тази година отправи покана до КИЦ-а в Босилеград да подбере спортен екип който да участва на Деветите състезания посветени на Швейцарските учители по гимнастика – родоначалници на спорта и Олимпийското движение в България, които се състояха на 18 май в София. За тази цел КИЦ-а успя да създаде детски отбор, който за втора поредна година участва на турнира. Тази година Босилеградските деца участваха извън конкуренцията, но показаха добри резултати в атлетиката, волейбола и футбола.

В бягане на 100 метра учениците Желько Насев, Борис Чипев и Владислава Владимиров заеха трето място в своите групи, а отборът по волейбол изигра два гейма и спечели един от тях. Освен това, Босилеградските деца много добре се представиха по футбол на малки врати, като победиха своите

връстници от Осмо Средно образователно училище от София с резултат 5 : 3. Отборът игра в следния състав: вратар – Димитър Николов и полеви играчи: Денис Йованович, Дарко Георгиев, Владимир Владимиров, Любиша Ефтимов, Желько Насев, Владица Владимиров и Борис Чипев. Попаденията отбелязаха: Борис Чипев – 3, и Владица и Владимир Владимирови по едно.

Като награди учениците от Босилеград получиха топки, спортни списания, книги и тениски с емблемата на Националната спортна академия.

Представителят на КИЦ –а от Босилеград благодари на организаторите за поканата от свое име и от името на босилеградските деца които по тоя начин имаха възможността да се доближат до спортните съоръжения на НСА и да участват на едно коректно състезание.

Феновете на “Левски” в София

Фен клуб “Левски” от Босилеград даде приятната възможност на група свои фенове да присъстват на мача между “Левски” и ЦСКА в дербито на първенството. На 24 април сините победиха с 2 : 0, а на 15 май на финала за Купата на България шампионите спечелиха този престижен трофей с резултат 3 : 1. КИЦ “Цариброд” в Босилеград и феновете на на фенклуб “Левски” честитиха шампионската титла и Купата на България на ПФК “Левски” и им пожелаха успешно представяне в Шампионската лига.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград и феновете на “вечно сините” благодариха и на великодушният жест на ръководството на ПФК “Левски” които за пореден път ни оказаха помощ като извадиха зелена карта за микробуса на КИЦ-а. Така феновете на “Левски” и КИЦ в Босилеград, ще имат възможност по-често да идват на мачовете на “Левски” и да изпълняват своята благородна мисия за развитието на спорта. Особена благодарност ръководството на КИЦ –а изказва на г-н Златин Тепсиев, г-н Константин Баждеков и Костьо Петков.

Само Левски!

Александър Димитров

Концерт по повод 24 май

По повод 24 май Деня на българската култура и на славянската писменост КИЦ “Цариброд” в Босилеград и Столична община София организираха концерт от български народни песни и танци от различни фолклорни области на България. Тоя път концертът се проведе съвместно с Културния център в Босилеград който за това културно мероприятие отстъпи Голямата зала безплатно.

В продължение на час и половина Босилеградската публика имаше рядката възможност да види и чуе част от огромното фолклорно богатство на България от Тракия, Добруджа, Пиринска Македония и Западна България. Особено впечатляващи бяха танците от Западна България, вероятно затова защото и Босилеград принадлежи към тази фолклорна област и хората най-добре ги разбират. Голям интерес в паузите между танците предизвикаха и изпълненията на песните и съпровода на тамбура и гьдулка от сестри Карбузови – иначе по произход от село Долно Тлъмино.

За съжаление, късото време за организиране на концерта (два дни), проливният дъжд който по това време се изля над Босилеград и някои други недоразумения, допринесоха публиката да бъде малобройна, а група тинейджъри със своето поведение по време на концерта показаха не само липсата на музикална култура, но и липса на елементарно домашно възпитание.

Очевидно дългогодишната липса на учители и преподаватели по музикално образование в основните училища и в гимназията пряко се отразява на музикалната култура на босилеградските деца, особено когато става дума за българската музика. В този смисъл крайно време е директорите на основното училище и гимназията в Босилеград да си поискат преподавател по музикално образование от Министерството на образованието и науката на Република България, защото за това нещо има основание в подписаният миналата година договор за културно сътрудничество между Югославия и България.

Послание на Агенцията за българите в чужбина

Скъпи сънародници от цял свят, приятели!
Да празнуваме заедно 24 май Ден на българската култура и просвета и на славянската писменост!
Това е любим празник на поколения българи, отгледани и възпитани в преклонение към знанието и уважение към духовността.

Да почетем делото безсмъртното дело на Светите братя Кирил и Методий!
Патрони покровители на Европа.

Те положиха основите на приобщаването ни към цивилизования християнски свят и създадоха възможности за водещото ни участие в цялостното културно-историческо развитие на славянските народи. Създадоха традиции, чиято феноменалност извоюва на българската просвета и култура проекции в европейската и в световната култура. Традиции, които ние сме длъжни да съхраняваме и развиваме.

Честит празник!

Антон Пиралков
Председател

О, неразумний юроде, поради что се срамиш да се наречеш болгарин!

Пише: Валентин Янев

Осъществи се очакваното преброяване на населението на територията на остатъчна Югославия. От обикновено преброяване на хора и имущество за опресняване статистиката на съюзната република, относно броя на населението и разпределението му по възраст, пол, образование, поминък, местоживеене и материално благосъстояние – то за българите в Югославия това преброяване се превърна във “време разделно”.

Няма я вече предишната Югославия за да могат някои да се определят с разводненото понятие – “югославяни”. Бившите братски народности дружно се разбяха и в опърпаната федерация останаха само сърбите и черногорците, а и това положение изглежда ще бъде до време. Но сега иде реч за друго.

Българите в Западните покрайнини, пък и тези живеещи във вътрешността на страната, бяха изправени пред Хамлетовския въпрос – “Да бъдеш или да не бъдеш?” Да бъдат ли или да не бъдат българи и въобще като какви да се изявят?

Трудна работа! Едни все още имат какво да губят: постове, служби, заплати. Други са стигнали до дъното на мизерията и вече няма какво да се вземе от тях, но им е омръзнало да бъдат лъгани от сладкодумни лидери на политически партии. Отвсякъде само обещания, а помощ от никъде! Трети се ослушват и оглеждат откъде ще задуха вятъра, та да се понесат и те в печелившата посока. Какво ли си мислят: “То България 80 години не си мръдна пръста за нас а сега ни подшушва да се пишем българи”.

И ето го Формуляра стои на масата и чака най-важната дума! Какъв си по народност, човече?

Сигурно е имало такива, които без колебания са заглушили родовата си памет и са се определили като сърби. Те на времето са били облагодетелствувани с пари и служби. Членували са в комунистическата партия, били са номенклатура и все още са. Тръгнали са по пътя на смесените бракове и имат деца, които не желаят и да чуят за българския си корен. Та нали в детските буквари, българите са представяни като диваци, татари с бръснати глави и конски опашки, които са опустошавали всичко дето преминат. Особено лесно са направили този избор тези българи, които живеят във вътрешността на Сърбия откъснали се от род, земя и история.

Ще да е имало и такива които не са посмяли да се пишат българи но не са се писали и сърби. Сръбската пропаганда с десетилетия им е набивала в главите че са нещо по-различно от сънародниците си

зад граница. Те, видите ли, били шопи! Позната история. По същия начин във Вардарска Македония бяха отродявани хората от България и изкуствено се създаваше македонска нация. Сега пък в Западните покрайнини се създава шопска народност, която разбира се, утре ще бъде припозната като разновидност на сръбската нация. Тъкмо това е много удобно за онези душици, които все още се срамуват да се нарекат направо сърби и добре им идва да се определят като някакви шопи, ако, че това не прилича ни на рак, ни на шука!

Вероятно е имало и такива, които са се обявили за югославяни. Тук са тези, които все още живеят със сладките спомени и съжалението за отминал безгрижен живот в Титова Югославия. Ловкият вѐжеиграч и балансѐр Тито взимаше тогава кредити както от Запад така и от Изток, възползувайки се от блестящо противоположен между САЩ и Съветския съюз. Но тази Югославия отиде за техен най-голям ужас в историята а отгук и понятието югославянин, така както изчезна и изкуствено поддържаният мит за съветският човек. Такъв просто нямаше защото на територията на бившия Съветски съюз живееха руснаци, грузинци, арменци, азери и още много други народности но не и съветски чловеци.

Дали наистина изчезна и югославянина в остатъчна Югославия и по-точно в Западните покрайнини? Интересен въпрос на който ще получим отговор стига да имаме търпението да почакаме още малко.

Дали е имало и такива люде, които са се припознали като българи по тези български земи? Безспорно. Въпреки че излиза, че трябва да имаш смело сърце в това “време разделно” да се декларираш като българин!

Това са тези които не са забравили Паисиевата “История славяноболгарская”. Тези които не са забравили Ботев и Левски. Тези които помнят, че дядовците им са проливали кръвта си при Мека Црев и Три Уши в онази далечна 1885 г. отстоявайки Съединението на България! Ако има хора запазили в паметта си тези исторически събития и хора, преодоляли дългогодишно насаждания страх, отказали с достойнство предлаганите им сребърници ще го има и българското!

Но защо резултатите от преброяването се бавят чак толкова? Не са ли прави опасенията на хората от Босилеград и Цариград които вдигнаха шум около редица неправилности по преброяването? Защо секретно бяха отнесени материалите от преброяването и не бяха обявени предварителни резултати?

Не ни остава нищо друго, освен да се заредим с търпение и да почакаме още малко.

Съвременни български поетеси

Мариана Александрова е родена на 10. IV. 1957 година в Свиленград. Завършила е руска филология с психология в СУ “Св. Климент Охридски. Живее в гр. Дупница. Автор е на стихосбирките “Разпиляна самота”, “Обятия за този свят” и “Импресии в бяло”. “Смълчано настояще” е четвъртата ѝ поетична книга.

Смълчано настояще

Осъзнаване

Мълчиш в агонията на нощта,
стопява мрака земното приличие.
И кой на лудостта ти е баща! –
тя просто е всеобща и е ничия.
Не се разкайвай чинно за това,
че все да вълваш в някого си свикнала,
недей да слагаш пламнала глава
на ешафода на проспано минало.
Мълчиш, а в тебе челвят пълзи
и гложга жалкото ти самочувствие,
а в неизплканите ти сълзи
се давят неродените предчувствия.
Дали е някаква събудена вина,
че днес мълчи край тебе настоящето...

Очите ти крещат за светлина...
А бъдещето виждат само зрящите.

8.09.1998

На Димитър Милов

Поете, братята – двамината –
не спят,
от векове се карат...
И нemoжаха да опазят чудото.
Превърна се за тях онази,
истинската златна ябълка
във ябълка нечиста
на раздора.
А нас върти ни вятърната мелница –
ще ни запрати право
в зиналата паст на звяра...
Ще го заситим ли
с илюзии,
със сълзите неизплакани
дали ще можем
да го напоим?
Но хранят ли се дракони
със съвест...
Бъди ми този трети брат, поете,
пребродил долните
и горни светове
с онази воля за живот.
И опази ми чудото.

Самотните мъже

Щамповани от тривиално безразличие,
самотните мъже
пространството разреждат.
Очите им
са тъжните огледала
на нямата статистическа реалност...
По техните сатенени чадъри
се плъзгат цветните житейски дъждове
и не оставят диря...
И незасегнати от вихъра на тротоарите,
любуват се на гордите си сенки.

А щом жена премине пътя им,
самотните мъже търкалят камъни
и зидат цитаделите
на своето приличие.
И вграждат собствените си жени.

Дали и сънищата им
са чисти като тях...

23.03.1999

На Дупница

Поливах този град с горчиви сълзи,
измервах го със стъпки в ритъм тих
и Рила питах – днес какво я свързва
със Тракия, в която се родих.

Мълчи над мене Рила сребролика,
нехайно “Николаевска” шуми
и колко ми се иска да извикам:
О, град, сега ме приеми.

Сега когато аз съм те приела
с духа ти на непокорен бунтар,
и китка нежност, в Тракия изплела,
ти нося като като сватбен булчин дар.

Когато в тебе песните си раждам
и моите деца в теб растат,
със димни барикади не преграждай
избрания от мен към теб път.

Дори и много често да ме мъчи
тъга по моя роден свилен град,
за тебе, Дупница, отреждам кътче
в обятията си на този свят!

6. 03.1998

Олимпизмът е философия на живота, която възвисява и обединява в хармония способностите на тялото, волята и ума. Съчетавайки спорта с културата и образованието, Олимпизмът формира начин на живот, основан върху радостта от усилието, възпитателната сойност на добрия пример и зачитането на универсалните нравствени добродетели.

Основният стремеж на Олимпийското движение е същият от 1894 г., когато барон Пиер Дьо Кубертен създава Международния олимпийски комитет и възражда идеята за Олимпийските игри. Повече от век възпитанието на младежта чрез спорта, без каквато и да е дискриминация, и в Олимпийски дух, който изисква взаимно разбирателство, дружба, солидарности честна игра, съдействат за нравственото извисяване и хармонично развитие на личността.

В зората на третото хилядолетие ние трябва да се тремим спортът и образованието да бъдат достъпни за всички, защото те са педпоставка за социалното и духовно развитие на човечеството. И в това свое усилие, както и в останалите области на своята дейност, олимпийското движение се нуждае от подкрепата на правителството и институциите, които са отговорни за образованито и възпитанието на своя народ.

Затова приветствам похвалната инициатива на Министерството на образованието и науката и на Олимпийския комитет в България, да въведат в програмата на учениците от училищата със спортна насоченост в страната, изучаването на историята на Олимпизма и олимпийското движение. Убеден съм, че тези учебни часове ще бъдат приятни и полезни и истински катализатори, за по-нататъшното развитие на Олимпизма и спорта в България.

**Хуан Антонио Самаранч,
маркиз де Самаранч
Президент на Международния**

Един училищен ден

Щом звънна будилника -
грабнах двете тетрадки,
книгата и новият калпак
и прескочих училищния праг.
Седнах до прозореца на час
по икономика и тогаз,
ненадейно строших скамейката
и се намерих на пода аз.
Изхвърлят ме най-позорно вън,
отивам в кръчмата като на сън,
с една скопска бира
да угася вътрешния огън.
Връщам се отново в училището
но бирата ми не дава мира,
и в това тичане по коридора
строших очилата на професора.
Отивам отново в канцеларията аз,
викат баща ми да дойде на час,
той идва и право за ушите:
“отивай си в къщи да пасеш овците!”

Ваканция

Свърши се учебната година
и звънеца тъжно изплака
-Цяло лято няма да я има
веселата глъчка на деца.

-Довиждане училище, не тъжи,
шепнат тихо малките деца,
-лятната на ваканция настъпи,
ще се видим пак през есента.

-Довиждане дечица, мои мили,
нарежда училището родно,
-бъдете весели и щастливи,
не пилейте времето свободно.

Пейте, играйте до насита.
възстановете здраве, сили,
щото времето лети, не пита

Новица Станков

**На “помаците” от двата
източни крака на Драговищица**

След дълго очакване
дойде и тоя ден –
характера и принципиелността –
те промениха през нощта.

Хей “помаци”, бъдещи юнаци
дали ще станете еничери –
носители на някои могъщи войни?...

... Или ще бъдете тия
които ще покачат наталитета;
още сега сте вече –
заклети ченгета.

Ала запомнете,
не се знае накъде ще духат ветровете.
Дано бързо заминете в историята,
че от такива няма късмет.

На някои “двойни граждани”
09. 05.2002 г.

Майката родина
бавно се обръща към нас,
но ние не я разбираме.
От користолюбие ставаме
по-големи католици от папата.

О майко, родино мила,
толкова близо и
толкова далеч от нас.

Под чуждо влияние
стихийно асимилирани –
казват, това било неминовно!?

Никой не спазва основните правила,
а без тях летим като муха без глава.

Иван Раденков

Клиника на третия етаж

Директорския пост
е от квотата на ДОС,
всеки болен пациент
се диагностицира –
с македонски акцент!
В спешна помощ шофьорите
ремонтират моторите,

и карат болни пациенти
по Сръбско за медикаменти.
През зимата през Власина
в санитарна каравана,
пациентите отиват право –
на оня свят във катрана!
Имат шанс да се рехабилитират,
само ако се реинкарнират.
Лекарят по обща медицина
дава антикомунистическа вакцина,
и полага всички сили
да неутрализира червените бацили.
В рентгеновия отдел
се готви научна дисертация
за произхода на шопската нация!
В педиатричния кабинет
виси на Цоби портрет –
там разни мижитурки,
гложгат царевичени класурки.
На зъболекарския стол
вместо зъбоболни лечения,
нередовно се провеждат
сексуални упражнения!
През прозореца на мазето
бяга висш служител на меверето,
с панталоните в ръката
и “тантарица” на главата!
В среднощната драма
в клиниката на дивана,
победи бай Жоревата бухалка,
и началническата палка –
отиде на закачалка!
Пред гинекологичния кабинет,
се трупат булки без късмет,
и обладани от страсти диви,
се оплакват от лоши презервативи.
Във кухнята боб се вари,
да нахрани гладните лекари.
А пък някои чистачки
нямат на езика спирачки,
и наслуки – разнасят селски клюки.
На гишето баба Стана
помъкнала домаджана,
прави триста далавери –
кръвното да си измери.
Зад нея дядо Тричко
тропа с дреновия кривак,
и се чеше под калпак:
“Не знае човек как да згоди,
ама при “доктур” с празно не се ходи,
та ако искаш да те хванат илячите –
дръж се при него за тешаците”!

Технологически излишък

Откакто чавките гракнаха над “Кобос”

и аз останах гладен, гол и бос,
мисля си за падналите селски къщи
и проклинам политиците могъщи.
Язык за ямболиите дето си дадох
на една дебела градска кокона,
и за телето дето отвързах на тата
та да ме назначат в “Кобос” на заплата!
После изобщо не ми беше леко:
от Гложие носех домаджани с млеко
и краднех дърва от селската кория –
ексик да е тая сиромашка орисия!
Баща ми цело лето ме псува:
“Акъл в града не се купува,
ако искаш сирене от село да носиш,
ела през лятото при мене да косиш,
и тая твоя райчиловска помочуля,
нека изпръска градската кошуля!”
Жената ми се научи на кафе и цигари –
по комшилъка почна често да шари –
свикна с прапушняци и маникюр
да дума на френски “бон жур” и “бон сур”,
не пропуска нито една ТВ серия,
а от кочината я хваща алергия!
Децата по цял ден топка ритат
и цяла нощ по кръчмите скитат,
изобщо не ги бива за ученици –
наредили са само двойки и единици.
На масата – всичките само мелят,
на работа – не умеят шило да заделят.
Аз от работа съм се изкекерил
и от ревматизъм съм се изпатравил,
пуста да остане тая сиромашия,
пак трябва да ида по майстория,
та цяло лято по строежите да мъцам –
поне за пукницата да изкльцам!